

200 אלף דולר נמצאו בספה העתיקה

לקראת שבת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 378

פנינים לפרשת בהר בחוקותי

כאשר ירד רבינו זצ"ל ועבר ליד דלת ביתי, אמרתי לו שאני דר כאן ויש לי כמה הערות על ספר 'דרך אמונה' ואמר לי שיכנס לכמה דקות, שאלתי אותו האם הוא רוצה אולי לנוח מעט, הוא אמר כן ורציתי בכל מאודי לסדר לו מיטה, אך אמר לי שהוא רוצה גמ' חולין...

הגאון רבי חנניה יו"ט ליפא ליוש שליט"א רב שכונת 'גרין פארק'
על מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי צוק"ל

"אם בחקתי תלכו" (ויקרא כ"ו, ג')

רבינו זצ"ל לא הכיר את העולם, הוא היה שקוע בכל רמ"ח אבריו בתורה הקדושה במלוא המובן של הדברים בלא גוזמא כלל, ובעיני ראיתי לפני כ"ג שנים גודל שקיעותו בתורה הקדושה, שעמדתו אצלו כדי לשאול אותו ביאור בדברי הגמ' בתלמוד ירושלמי למס' סנהדרין, ועמדתו סמוך אליו ולא הרים את ראשו ולא שם לבו לעומדים סביבו, עד שהכנסתי הספר תחת לראשו והרים הראש בחיך, וענה לי על שאלתי, ושב ללמוד כפי שהיה.

אספר גופא דעובדא היכי הוה: שכני שליט"א עשה ברית לבנו שיחי בביתו, ומרן הגר"ח היה הסנדק, וכאשר ירד רבינו זצ"ל ועבר ליד דלת ביתי, ניגשתי ליתן לו ברכת שלום, ואמרתי לו שאני דר כאן ויש לי כמה הערות על ספר 'דרך אמונה', אולי חפץ הוא להיכנס, ואמר לי שיכנס לכמה דקות, שאלתי אותו אולי ירצה לשתות מעט, ואמר לי - "תה אבל בלי סוכר". הגשתי לו גם מזונות מאפה בית [שנעשה בלי מרגרינה ועוד עניינים, כפי שידעתי מאנשי ביתו החומרות שמקפיד עליהן] ולא אבה לטעום, אמרתי לו זה כשר, וענה "אבל אסור לי סוכר". וברור הדבר שלא היה זה הטעם האמיתי, אלא שלא רצה לפגוע במה שאינו טועם אצל אחרים שאינם ממשפחתו, שאינו יודע מהות הילוכי הכשרות בביתם.

ואח"כ אחז הכוס בידו והמתנתי לענות אמן על ברכתו, והוא ממתין גם, ופנה אלי ואמר לי: "אמרת שיש לך הערות", אמרתי לו שאמתין

עד שהרב ישתה, ואמר לי, "לא, קודם תאמר אתה ואח"כ אשתה". וכך הוה, שתחילה דן בדברים טובא ופתח גם גמ' כדי לעיין בה, ואח"כ שתה.

ואח"כ בא מלמד אחד עם הילדים לקבל ברכת רבינו, ונכנסו הרבה אנשים לקבל ברכתו ולשאול בעצתו, לאחר שהלכו כולם, נאמר לו שיש עוד ברית מילה בעוד ארבעים דקות, ושאלתי אותו האם הוא רוצה אולי לנוח מעט, ואמר לי כן, ורציתי בכל מאודי לסדר לו מיטה, אך הוא אמר לי שהוא רוצה גמ' חולין.

בן זמננו, צעיר ממנו בארבעים וחמש שנים שכתב על ענייני סדר זרעים, ושלח את הספר למרן זצ"ל, השליח שהביא הספר סיפר לי שמרן עיין מעט בספר, ואמר לו בהתפעלות, "ראה הוא מביא דרך אמונה", והרי כל מי שלמד סדר זרעים אינו זו מהספר דרך אמונה שהוא כל בו ממש לכל העניינים של זרעים, וכי יש אחד שכתב על עניינים אלו ואינו מביא מספר דרך אמונה, והוא בענוותנותו הגדולה מתפעל מעוד איזה אברך שדן בדברי הדרך אמונה.

ואף אני הייתי פעם בביתו, ואמרתי לו שאנחנו בכלל לומדים זרעים וה'דרך אמונה' מסייע לנו מאד, ואמרתי לו י"ש"כ, והוא מאוד התרגש שנעזרים בספר שלו, והתחיל לספר לי שבאמת על החלקים של תרומות ומעשרות הוא עבד עשר שנים, וחזר עוד פעם, "עשר שנים עבדתי על זה", וסיפר לי שהכרך הרביעי על מתנו"כ ושמיטה נמצא כבר בדפוס, וראיתי ממש גודל הענווה, שהרי הספר 'דרך אמונה' נהפך לנחלת הכלל, ונהיה ספר יסוד בלימוד סדר זרעים, והוא ממש גילה האור בסדר זה, והרבה מטמוניות שהיו גנוזות נתגלו בספר דרך אמונה, ורבינו זצ"ל מתרגש מאברך שמודה לו על כך שהספר עזר לו בלימוד.

ולאיך גיסא, זכורני שרבינו זצ"ל השתתף פעם בבית מילה במושב תפרח, ואחר הברית הלך לבחון בת"ת שם, ואח"כ נסע לבקר אצל אחד ממזידעיו מתושבי המקום, והילדים של המושב הקיפו את הרכב והיה קשה לנהג להתקדם [כמדומה שנסיעה פנימית זו לא נעשתה ע"י הנהג הקבוע], וכנראה שהנהג צפר לילדים שיזוזו, ואמר לי אחד מהנוסעים ברכב, שהגר"ח התבטא בחיך, "הם חושבים שהם מקיימים כבוד התורה", והיינו שמרן הגר"ח ידע היטב מה הוא נחשב בציבור, ולו כשלעצמו אין הדבר נוגע כלל, והוא בתומו הולך עושה רצון קונו כל הימים...

עוד ענין אחד שהיה רבינו זצ"ל מיוחד בו, הוא כח הריכוז שהיה באופן נפלא, והיה עונה מיד על מה שנשאל בתיבה אחת שהיה בה תשובה שלימה. פעם אחת באנו אליו עם תלמידים בשיעור ג' בשיב"ק, וביקשנו ממנו לבחון אותם על פרק שנים אוחזין, ושאל אותם מה הדין ב'הילך', והם ענו לו המחלוקת בגמ', וההכרעה להלכה של הראשונים ובתוס' שם בשם ספר חפץ, והדברים ידועים, והוא אמר מיד "פיינע בחורים ידעו טוב", והיינו שלא חפץ לבחנם ולהתקילם אלא ליתן להם הרגשה טובה שנבחנו והצליחו וידעו [ושמעתי גם מעד נאמן מתלמידי בתי אבות של פוניבז', שהיו הולכים להיבחן אצל החזו"א, והיה בוחן אותם באופן קל מאד]. ואח"כ ביקשו ממנו

הבאתי לו גמ' חולין, והוא פתחה בחשק רב, כאילו בא לו איזה תענוג שמשתוקק לו זמן רב, והתחיל ללמוד בנגינה באופן נעים ביותר, ואחז כרטיס בידו והעבירו כך על התיבות, ולאחר שסיים הפרק עבר על הרא"ש ואח"כ על התוספתא. מחמת גודל רוממות המעמד בבית באותו הזמן, לבשתי גם אני את הכובע והחליפה והתיישבתי ללמוד באותו שולחן בצד השני.

היה לנו כולל מוסר שמידי פעם א' מהאברכים היה אומר ועד מוסרי, ובדיוק באותו היום הייתי צריך למסור הועד, ועברתי על הדברים, והיה מאמר בירושלמי בסנהדרין שהיה קשור לענין, ולמדתי הירושלמי שם. תוך כדי הדברים הרים הגר"ח במקצת את עינו וראה שאני יושב עם הכובע והחליפה, והבין שזה מחמת כבודו, הוא לא הפסיק ללמוד אלא המשיך ללמוד בקול ובנגינה, ותוך כדי לימודו העיף המגבעת מעל ראשו, והוריד שרוול אחד ואח"כ עוד שרוול והשליך החליפה ואפילו לא הביט לאן, והמשיך ללמוד.

וכשבאתי לשאול אותו ביאור בדברי הירושלמי, לא שם ליבו כלל שאני עומד אצלו. ובא וראה כמה גדול כוחם של צדיקים, שקיעותו הנוראה מצד אחד שלא לראות כלל מה נעשה סביבו, אבל אין זה סתירה לחשוב תוך כדי הלימוד, שהוא גורם לבעל הבית ללבוש החליפה ולהוריד מלבשו העליון, ממש מן הקצה אל הקצה. והוא דוגמא חיה לזוכה לדברים הרבה...

והנוגע לענין גדלותו של רבינו נוסף רק ענין אחד מסימו של הביקור הנ"ל: ידוע מאד דרכו של הגר"ח זצ"ל שהפליג מאד בזהירות בשמירת עניינים ובהרחק גדול מכל סרך ענין של צניעות, וידוע שאף כתב של אשה לא היה קורא, ולמרות זאת, כשקם לצאת פנה לעבר המטבח שם שהתה רעייתי שתחי', והרים עיניו כלפי מעלה בלא להביט כלל, ואמר ביידיש בקול שתשמע "אייש"כ אוןף די הכנסת אורחים" [יישר כח על ההכנסת אורחים], למרות גודל זהירותו לא נמנע מלהכיר טובה, הגם שבוודאי הבין שההכרת הטוב האמיתית היא שלנו אליו, שזיכנו בביקור מכובד וחשוב כ"כ.

מרן זצוק"ל מחייב את כל האומרים שצריך להיזהר מרוב התמדה, וצריך להיות דעתו מעורב עם הבריות, הנה לנו התמדה גדולה מעבר להשגתנו, ואף שהיה נוח לו להיתמם בהרבה מקרים כאילו אינו מבין את הענין כלל, אבל באמת כשהיה צריך להבין היה מבין, ובאמת למד תורה לשמה וזכה לדברים הרבה.

למרות רוב הקיפו בידיעת כל התורה כולה באופן נעלה ביותר, היה עניו ואין דורש טובת עצמו כלל. ושמעתי מכלי ראשון, מחבר

המשך בעמוד 28

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501
זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

בהגיעם לצאנו כבר חזר ה'דברי חיים' לביתו נאווה קודש, ובהיכנסם אל הרבי עם הפדיון נפש, התאכזבו מאד: "זהו אינו הרבי!", אמרו איש לאחיו, ופנו תכף החוצה ונתנו קולם על הגבאים והממונים שם: "היכן הרבי? מדוע אין מכניסים אותנו אל הרבי?"

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, על סגולת מצות הצדקה

"יְכִי זְמוּנָה אֲחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וְהִחַזְקֶתָּ בּוֹ... וְחֵי אֲחִיךָ עִמָּךְ" (ויקרא כ"ה, ל"ה-ל"ו)

פירש רש"י: "והחזקת בו" - "אל תניחהו שירד ויפול ויהיה קשה להקימו, אלא חזקהו משעת מטת היד. למה זה דומה, למשאווי שעל החמור, עודנו על החמור אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה אין מאמידין אותו". מפסוקים אלו אנו לומדים על מצוות הצדקה, כמו שכתב החינוך (מצוה תע"ט). לפנינו כמה עובדות בטיב סגולת מצות הצדקה:

בהגיעם לאחר המסע הקשה לעיר הקודש 'צאנו', סידרו לעצמם מקום אכסניא [סטאנציע], ולאחר מנוחה קצרה יצאו לפקוד את ביתו של הרבי, משאת לבם. אולם, הם לא ידעו שבאותה עת לא שהה הרבי הקדוש בביתו. הוא יצא לנסיעה רחוקה, ובנו הגדול רבי יחזקאל שרגא - 'הרב הצעיר' - לימים הרבי הקדוש משינאווא זצוק"ל, התגרור אז בבית אביו. הגיעה עגלתו של החולה אל חצר הקודש, התקרבה לאיטה עד היכנסה אל הבית ונעצרה. בניו המסורים של החולה הרימו את מיטתו בזהירות ובעדינות, שלא להכאיב לאביהם הדואב ביסוריו, ובדמעות בעיניהם נכנסו אל הבית. הגבאי הנאמן שהיה בבית באותה שעה קיבל את פניהם, וכששמע את סיפורים ואת גודל טרחתם בדרכם, התמלא לבו רחמנות על שיאלץ עתה לאכזבם, ולהחזירם חזרה כלעומת שבאו. הוא נכנס אפוא להתייעץ עם בנו של הרבי, כדת מה לעשות עמהם. השינאווער רב, בראותו המקרה הקשה, חשש לשלומו של החולה, שלאחר כל מסירות הנפש שעשה עד כאן יחזור בלא כלום, ואכזבתו הקשה עלולה להזיק לבריאותו. לאחר שהרהר רבות בדבר, החליט בלית ברירה - בגודל חמלתו על משפחה יקרה שבישראל - להמציא עצה נועזת מעט!

הוא קרא אליו חרש את הגבאי, ואמר: "הרי יהודים אלו מעולם לא היו בצאנו, ואינם מכירים את אבי הרבי, אלבש אפוא אני את הראז'ולקע עם הקולפיק... (בגדי הרבנות), ואהיה הרבי בשבילם!

באחת מהעירות בפולין של מעלה, חלה איש יהודי קשות ברגלו, לא עלינו. הוא ביקר אצל טובי הרופאים שלא הצליחו להעלות מזור למחלתו. עם התגברות המחלה החלה הרגל להתנפח, רחמנא ליצלן. ומלבד היסורים הנוראים שסבל, נשקפה גם סכנה גדולה לחייו, מחמת הנמק שפשה בה. במצב של לאחר יאוש, יעץ לו אחד מידידיו לשפוך את לבו בפני הרבי הקדוש, בעל ה'דברי חיים' מצאנו זצוק"ל, שעל אף הסכנה הכרוכה בנסיעה כזו במצבו, הרי בין כך ובין כך אין בפניו שום תקוות רפואה לפי הסכמת הרופאים, שהמליצו על כריתת הרגל ח"ו. היהודי החולה שמע, וניצוץ קדוש של אמונה ובטחון בה' ובעבדיו הצדיקים ניצת בלבנו. הוא החליט אפוא על אתר, שהוא מוכרח לקבל את פני הצדיק, ויהי מה! לפיכך לא שעה לאזהרת הרופאים, שאפילו הורדת הרגל לארץ להתהלך מעט יש בה סכנה, כיון שעלולה היא להרעיל את כל הגוף חלילה, ועל אף שכל תנועה ברגל הסבה לו כאבים קשים, עם כל זאת 'כל אשר לאיש יתן בעד נפשו!' (איוב ב, ד), הוא ציוה לבני ביתו לשאתו כך על גבי המיטה, ולצאת מיד לדרך הארוכה לצאנו "זו התקוה האחרונה שלי!", הצהיר בפניהם ברורות. נאלצו אפוא בני המשפחה לחגור עוז בנפשם, לקחו עמם את כל האביזרים והתרופות וכו', ונשאו את מיטת החולה המסוכן בידיהם. בלב הומה ביחול ותפילות אין קץ, יצאו לדרכם המפרכת. הם נעו באיטיות ובהירות מופלגת לאורך כל הדרך וטלטוליה, כדי שטלטוליה לא יזעזעו את הרגל ויפזרו את הרעל שבתוכה אל כל הגוף.

תוך כדי ירידתו עם הספה הכבדה היא התפרקה לחצי, הוא ניסה איכשהו להצמיד חלק אל חלק, ואז הבחין ברצועה מבצבצת. הוא מושך את הרצועה ומגלה בקצה תיק עור שחור, פתחו וגילה בתוכו סכום עצום של מאתיים אלף דולר!

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', על ההזדמנות המיוחדת שהוענקה לבני דורנו, להתעלות לפסגות רוחניות גבוהות במיוחד

"אם בְּחַקְתִּי תִלְכּוּ" (ויקרא כ"ו, ג)
שתהיו עמלים בתורה (רש"י)

כאשר ביקר מרן ה'חפץ חיים' 'צוקר' ל בישיבות תורת חסד בלודז' שבפולין, ביקש ממנו ראש הישיבה רבי סנדר דיסקין זצ"ל, להשמיע דברי חיזוק בפני התלמידים. החפץ חיים הסכים. "תמיד הייתי מוטרד", הוא פתח, "וחשבתי על זה מספר פעמים: הגאון הקדוש, רבי עקיבא איגר ז"ל, חי לא מזמן. ובכל זאת, בגדולה בתורה, אין לו בן זוג. ניכר מתשובתו וחיידושו של לימוד התורה שלו התברך בסייעתא דשמיא חריגה. שאלותיו מרעישות את הארץ; המערכות שלו מורכבות בצורה כל כך מבריקה, שהן מביאות שמחה חסרת גבול לאלה שלומדים את דבריו. תהיתי מה היה הסוד - הסיבה - לסייעתא דשמיא כזו, שאינה מצויה בדור שקדם לו - או אחריו? מדוע זכה להיות גאון בקרב הגאונים?

"חשבתי על זה מאוד, והגעתי למסקנה אחת. במהלך דורו של רבי עקיבא איגר, הרים נגע ההשכלה את ראשו. הכפירה שההשכלה הולידה היו הרסניים, והרסו את חייהם של רבים מבני הדת שלנו התמימים. בתי הכנסת התרוקנו; הישיבות נסגרו בגלל חוסר נוכחות, כל מי שלמד תורה סומן כטפיל פרימיטיבי!... התורה הושלכה לפינה, כמו יתום מעורר רחמים. דווקא בדור הזה, כשלימוד התורה דעך כל כך, עלה רבי עקיבא איגר לגדולה. לכל דור מוקצית כמות מסוימת של סייעתא דשמיא. הוא היה שם כדי לקחת מנות נוספות - כי למרבה הצער, אף אחד אחר לא התייצב".

החפץ חיים סיכם: "היום זה לא שונה בהרבה. אנו חיים בתקופה שבה שונאי התורה יעשו הכל כדי למנוע מבן התורה להשיג את מטרותיו. הסייעתא דשמיא בחוץ מרובה וזמינה למי שינצל את ההזדמנות! הוא יזכה מה' יתברך בהצלחה מפתיעה בתורה ובגדלותה!".

זאת היא אפוא הראייה הפנימית לזמני השפל בעקבתא דמשיחא, ההיפך הגמור מהראייה החיצונית, האומרת כביכול שיש מקום לייאוש וויתור, אדרבה כשם שביציאת מצרים כולנו מבינים שיציאה ממקום שפל כה נורא, מקור לכל הטומאות צריך כוח אדיר, שהעולם המצומצם שלנו אין לו כלים לייצר אותו, לזה צריך כוח אלוקי, ואכן, כשיצאנו משם מכריז הקב"ה, "והוצאתי" - אני ולא מלאך, אני ולא

שרף, אני ולא שליח...". בעת השפל הכי נוראי, שם אין לי שליחים ומלאכים, שם אני בעצמי יורד וממלא אתכם בסייעתא דשמיא באופן כזה שאינכם רגילים לראות בשום זמן אחר.

ובדיוק כמו שעם ישראל בעת שיצאו ממצרים עדין התייחסו אליהם המלאכים כאל עובדי עבודה זרה, כך הם טוענים בקריעת ים סוף "הללו עובדי אלילים והללו", כלומר שלא נראה שום שינוי בין היהודי למצרי, ועם כל זה העם כולו כאיש אחד בלב אחד הגיעו תוך ארבעים ותשע יום לרמה בו הכריזו "כל אשר דיבר ד' נעשה" וזכו להתגלות של מעמד הר סיני, התגלות של "ויחזו את האלוקים" כך בדורנו השפל, מלא הניסיונות, יש לנו את שפע הסייעתא דשמיא שבו אנחנו, ורק אנחנו, יכולים להשיג דרכו גדלות ותעצומות נפש ואנחנו נהיה הראויים להביא את מלכות ד' לשלימות.

שואל המהרש"א קושיא חזקה מאוד: רבי שמעון בר יוחאי היה צריך ללכת עד לנביא ישעיהו?

הגמרא במסכת מגילה אומרת: "תניא רבי שמעון בן יוחאי אומר בוא וראה כמה חביבין ישראל לפני הקב"ה שבכל מקום שגלו שכינה עמהן גלו למצרים שכינה עמהן שנאמר 'הנגלה נגליתי לבית אביך בהיותם במצרים'. ... גלו לבבל שכינה עמהן... ואף כשהן עתידין ליגאל שכינה עמהן וכו'.

שואל המהרש"א קושיא חזקה מאוד. רבי שמעון בר יוחאי היה צריך ללכת עד לנביא ישעיהו, כדי להביא הוכחה שהיתה השראת השכינה

**לפתע קם אדם מסוף האולם
וביקש את רשות הדיבור. הוא
קבל ואמר: "דע לך כבוד הרב, אני
מגיל צעיר מאוד יצרתי 'תיקים'
לא פשוטים, אם ירכזו את מכלול
התיקים שלי יהיה בהם כדי חלוקה
בשפע לכל יושבי בית הכלא, האם
לי אתה אומר שאני נשמה
גבוהה!?"**

המלך, שמא יאפשרו למלך להיכנס לביתם, פן יראו לו חסד כלשהו. ודווקא בזמן כזה מי שפותח את דלתו עבור המלך - גם אם הוא נותן לו מעט מאוד - זוכה בסופו של דבר בפרס נעלה! זה מה שעשה ברזילי - ובגלל זה הוא זכה כל כך. הכל היה בתזמון. היה חלון הזדמנויות שאין שני לו - והוא ניצל את הרגע!

"זה המצב בדורנו", הכריז ראש הישיבה. "זה הדור של עקבתא דמשיחא, כל בן תורה שעמל בשקידה ללמוד וללמד, להתבונן ולבצע, ללא קשר לערכה הזניח בהשוואה לדורות הקודמים. זכאי ל'ואכלו על שולחנו!' זה הזמן לנצל את הרגע. זו יכולה להיות גם הסיבה לסייעתא דשמיא הייחודית שאנו זוכים לה היום, שלא כמו בדורות עברו."

תובנה של החפץ חיים: ללטש יהלום

אני רוצה לסיום להביא סיפור נפלא שסיפר הג"ר יחיאל נוביק שליט"א, אותו שמע מכלי ראשון: הרב ישראל טברסקי ז"ל, יהודי יקר מארצות הברית המוכר כבר שנים רבות בארץ ובעולם כמטפל נפלא בבעיות נפש, החליט לפני עשרים שנה ליטול על עצמו פרויקט מיוחד - שיקום אסירים יהודים בארץ ישראל. הוא היה מגיע לבתי הכלא, אוסף את האסירים ומדבר בפניהם. באחד הימים התבקש להיכנס למחלקה מיוחדת באחד מבתי הכלא, מחלקה של העבריינים המסוכנים ביותר. הוא נכנס ואמר לקהל: "דעו לכם שכל אחד מהיושבים כאן הוא נשמה גבוהה מאוד. נשמת כל יהודי היא חלק אלוך ממעל, ואין אתם שונים במאומה מאנשים אחרים, ואדרבה, מתחת לחזותכם האטומה מסתתרת לה נשמה יקרה וגבוהה, וכאשר רק תנסו ללכת בדרך טובים היא תתגלה במלוא עוזה..."

במצרים? הרי יש על כך אינספור פסוקים מפורשים בתורה, וישמע אלוקים את שוועתם', 'וירא אלוקים', 'וידע אלוקים', 'ועברתי בארץ מצרים...' , 'במזרח גדול' זה גילוי שכינה ועוד ועוד. אלא אומר המהרש"א, שגילוי השראת השכינה בדרך כלל מתחולל במקומות מסוימים. במשכן, במקדש וכדו'.

אבל אומר הנביא ישעיהו: "הנגלה נגליתי לבית אביך בהיותם במצרים". בכפל לשון, גילוי כפול, ואיפה הוא היה "בבית אביך". בכך בא הנביא ללמדנו שרמת גילוי שכינה היתה במצרים באותה קנה מידה המשווה את השראת השכינה בכל בית של בני ישראל במצרים, להשראת השכינה שהיתה לאחר מכן במשכן ובבית המקדש.

אומר הגאון האדיר רבי חיים קמיל זצוק"ל: לא מדובר כאן רק בסיפור דברים בעלמא חלילה, שנדע שבמצרים היה מצב כזה של גילוי שכינה. אלא, חז"ל באו ללמדנו שעניין זה תקף כעת בכל מקום שבו יצרנו את הבית שלנו. ה' תמיד שם איתנו, ודווקא משום שאנו נמצאים בגלות נפש עמוקה יותר, בחירתנו להישאר בכל זאת מיוחדים ושונים, ממקום גלותנו, מעניקה לנו כוח וסייעתא דשמיא מיוחדים. כלומר, דווקא כשאנחנו נמצאים בעומק הגלות, במקום הכי נמוך, אנו זוכים להשראת השכינה ולסייעתא דשמיא עצומה באופן יוצא דופן.

וצריכים אנו להבין שני דברים: קודם כל למה באמת זוכים להשראת השכינה ביתר שאת, דווקא בזמן שחושך הגלות מכסה ארץ? ובעיקר: איך אנחנו משתמשים בכוח הזה? מה אנחנו עושים איתו? האם יש לנו דרך לנצל את השראת השכינה הזאת כדי להגיע למקומות גבוהים ונעלים?

על שולחן המלך

מזן ה'ברכת שמואל' הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, דיבר פעם בפני אספת תלמידי ישיבות על 'ירידת הדורות'. הוא ציטט את ציוויו של דוד המלך לבנו שלמה: "וְלִבְנֵי בְרִזְלֵי הַגְּלָעָדִי תַעֲשֶׂה חֶסֶד וְהָיוּ בְּאֵלֵי שְׁלֹחָנְךָ כִּי כֹן קָרְבוּ אֵלַי בְּבִרְחֵי מִפְּנֵי אֲבִשְׁלוֹם אַחִיךָ" (מלכים א' ב ז). זהו פרס עצום על מעט האוכל שחלקו בני ברזילאי עם דוד בעת צרתו! השכר שמבקש דוד המלך להעניק להם הוא כלל לא פרופורציונאלי. הם קרבו אליו כשהוא היה במנוסה, ומסיבה זו, הם זכו להיות אורחים על שולחנו של המלך ויש להם גישה ישירה אליו בכל עת.

ושוב, הנביא לא בא לספר כאן סיפור בעלמא על דוד המלך חלילה. זה חלק מתורה והיא באה ללמדנו מה היחס הניתן לאלו אשר עושים ולו מעט בזמנים שקשה לעשות גם את המעט הזה.

בכה רבי ברוך בער מצד אחד על הקשיים הרוחניים הניצבים בפני תלמיד הישיבה באופן כמעט יומיומי, ומצד שני, הוא אמר, מתגלה כאן ההזדמנות לצמיחה רוחנית בתקופה כזו, צמיחה שהיא חסרת תקדים, ממש כמו מצוקתו של דוד המלך כאשר נאלץ לברוח על נפשו, פן יעקוף אותו אבשלום. אכן, הוא היה אסיר בארצו! בעוד שאנשים מכבדים את המלך, הם חוששים מההשלכות של אויבי

מבקש שיבואו לקחת אותם... המשימה הוטלה על כתפי יואב, שהוא זה שיעמוד לרשות הזקן ביום המחרת בשעה תשע בבוקר, עם המשאית של הארגון.

ואכן, יואב מיועדנו הגיע לכתובת שקיבל. בחצר הבניין כבר עמד זקן מעונב והמתין לו בקוצר רוח, הוא קבלו במאור פנים ומיד עלה אתו לביתו בקומה השלישית. כשנכנס לביתו ראה באלו רהיטים מדובר, רהיטים מלפני למעלה מארבעים שנה, ולא יהיה אדם בעולם שיהיה חפץ בהם, הוא ניסה לגרור את הספה אבל הזקן הזהיר אותו שלא יגררנה כי היא עלולה להתפרק... הוא שאל את הזקן בעדינות היכן יש באיזור טלפון ציבורי, כי הוא צריך להתקשר בדחיפות...

הוא ניגש לטלפון, התקשר למשרד וסיפר באלו חפצים מדובר, ושחבל על העבודה הרבה כי מסופק הוא אם יגיעו בשלמותם, ואף כשיגיעו אין מה לעשות עם ריהוט כזה... אך בארגון ענו לו שזקן זה תומך שנים רבות בארגון, וראוי למלא את בקשתו בגין הכרת הטוב שחשים אליו, והוא לא ילך ברגיעות למושב זקנים אם לא ידע שרהיטיו הישנים הגיעו למקום ראוי... "עשה זאת בבקשה, זו מצוה גדולה" - הפטיר בעל שיחו.

יואב עלה שוב לבית הזקן ושב לעבודתו הקשה, עם מחשבה טובה שזה חסד עם יהודי טוב שכל השנים תומך בארגון... תוך כדי ירידתו עם הספה הכבדה היא התפרקה לחצי, הוא ניסה איכשהו להצמיד חלק אל חלק, ואז הבחין ברצועה מבצבצת. הוא מושך את הרצועה ומגלה בקצה תיק עור שחור, פתחו וגילה בתוכו סכום עצום של מאתיים אלף דולר! ומיד צפה המחשבה: 'בשביל סכום כזה הוזקקתי בעבר לטפס עשרות פעמים על צינורות חלקים, לפרוץ לבתים ולהשיג כסף, והנה יש לי אותו זמין בידיים, אף אחד לא יודע מכך, אני מסודר לכמה שנים טובות...'. הוא כמעט מתפתה לקחת את התיק ולהיעלם, ותחושה נעימה מציפה אותו: 'הרב טברסקי אמר שאני יהלום, ואם אני יהלום, לא אכתים את עצמי'. הוא רץ שוב אל הטלפון הציבורי, טלפן לארגון וביקש שיגיעו אליו מיידית, כשהגיעו מסר בידם את התיק, בטרם יתגבר יצרו עליו.

למחרת בבוקר כשהגיע למרכז השיקום, הבחין בכניסה בשלט קבוע 'מרכז לשיקום האסיר', אבל עוד באותו בוקר תלה שלט חדש ועליו הכיתוב -

'המרכז לליטוש יהלומים!'

לע"נ א"מ רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר צוקר ז"ל

לפתע קם אדם מסוף האולם וביקש את רשות הדיבור. הוא קיבל ואמר: "דע לך כבוד הרב, אני מגיל צעיר מאוד יצרת 'תיקים' לא פשוטים, אם ירכזו את מכלול התיקים שלי יהיה בהם כדי חלוקה בשפע לכל יושבי בית הכלא, האם לי אתה אומר שאני נשמה גבוהה?! את זה תגיד בישיבה, שם יושבים צדיקים, הם נשמות גבוהות, אבל מה אתה מבזבז את זמנינו כאן עם האמרות הנבובות האלו?!"

הרב טברסקי הקשיב לדברי הבחור (נקרא לו 'יואב' לשם העניין) בקשב רב, וכשסיים והתיישב שאלו, "האם אתה ראת פעם כיצד כורים יהלומים מהאדמה?" "לא!" ענה הבחור. "אני כן ראיתי ואספר לך, היהלום הגולמי נמשה מהמכרה כשמראהו שחור משחור, בנוסף לכך הוא מכוסה בשכבות של אבק יהלומים, אבק זה הוא חומר קשה מאוד, וכדי להסירו מהאבן יש לשייף אבן באבן במכונה מיוחדת המסתובבת במהירות מסחררת, שיוף זה אורך זמן רב, ורק בסופו של תהליך זה מתגלית האבן עצמה. לאחר מכן מכניסים את היהלום בין שני גושי פלדה כבדים מאוד ומלטשים אותו מכל צדדיו, רק לאחר כל העבודה המרובה והקשה, אם וכאשר היא הצליחה, אנו מקבלים יהלום יפהפה אותו משבצים בכתרה של מלכת אנגליה! דע לך שגם אתה כמו כל חבריך - יהלום, יהלום יקר. כל יהלום מכוסה, יש מי שהוא מכוסה בשכבה עבה יותר וחברו, בדקה יותר, אבל לאחר שמקלפים, מגרדים ומלטשים את הסובב, אנו מגלים את היהלום היפה הראוי לשכון בכתרו של מלך מלכי המלכים..."

יואב הקשיב, אך הרושם היה שהדברים נפלו על אזנים ערלות. אבל לא איש כהרב טברסקי ירים ידים, ובו במקום גמלה החלטה ברורה, שאת האגוז הקשה הזה הוא חייב לפצת. הוא לקח אותו כפרויקט אישי ממש, היה נכנס אליו מידי יום ביומו ומשוחח אתו, ולאט לאט בעבודה עקבית ואיטית הצליח לשקמו.

לאחר שנתיים השתחרר יואב מכלאו. הרב טברסקי לקח אותו למשרד השיקום שלו כעובד, אמנם עבודה בעלת משמעות לא היה שייך לתת לו, הוא מעולם לא למד בבית ספר ואפילו שנתיים בגן ילדים לא היו לו, כך שהוא בקושי ידע לקרוא, ובודאי שלא לכתוב, אבל בכל זאת הוא העסיקו, ונתן לו לסדר את המשרד ולעשות שליחויות וכדומה.

ביום מן הימים התקשר אליהם למשרד יהודי, שבמשך שנים תורם כסף לארגון, ועכשיו שהזקן החליט לעבור למושב זקנים, אבל חבל לו על הרהיטים שלו, והוא מבקש לתרום אותם לארגון, הוא

האזינו לתוכנית 'הפוחת בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

השבוע עברתי טראומה שלימדה אותי מוסר השכל גדול. כל יום חמישי אני מוסר שיעור בבית הכנסת 'בן איש חי'. השיעור מועבר בשידור חי למערכת 'קול הלשון' באמצעות קו טלפון. ביום חמישי האחרון הזמינו אותי לשאת דברים בטבריה, מרוב חיפזון, שכחתי לכבות את הטלפון. נכנסתי לרכב והתחלתי לנסוע לכיוון טבריה כאשר הטלפון פתוח, משדר את כל שיחותי ועיסוקי לכלל ישראל...

רבה של כרמיאל, הגאון רבי אברהם צבי מרגלית שליט"א:
כל אחד מישראל הנו אחיך, בנו של הקדוש ברוך הוא

הם ודאי ישימו לב לבריחה. מה עושים?

כידוע, בסיביר היו מחנות מעצר רבים. משאת נפשם של האסירים היתה - לברוח מהמקום ולחזור לחיים. זאת היתה מחשבתם כל העת איך למלט את נפשם, להציל את חייהם...

באחד המחנות היה יהודי ממולח ופיקח. היהודי שם לב שכאשר השומרים עסוקים באכילה, אין הם שמים לבם מספיק לנעשה סביבם. הם שקועים באוכל, ובאותה עת, מבחינתם - כל השאר כמעט לא קיים. אם כן, זו שעת הזדמנות המצוינת לבריחה. אבל יש בעיה. סביב המחנה היו כלבי שמירה עזי נפש.

הם ודאי ישימו לב לבריחה. מה עושים?

היהודי מצא פתרון. במשך מספר שבועות אגר לעצמו כמויות של בשר. עכשיו הכל מוכן...

כשהשומרים עסוקים באכילה, הוא מתגנב מתחת לאפם - זוחל, פורץ את הגדר - ויוצא את המחנה. הבחינו בו הכלבים, והתחילו לנבוח בקול. הוציא היהודי את הבשר מתיקו וזרק לעברם. הם החלו מייד לאכול בשקיקה, וכמובן שהשתתקו.

התעוררה לי שאלה בפרשה וכלל נקוט בידי, כאשר מתעוררת שאלה בפשט, ישנם שלושה מקומות בהם ראוי לבדוק. ראשית ב'אור החיים'. הוא מעלה את רוב השאלות הללו. המקור השני הוא 'העמק דבר' לנצי"ב, והכתובת החדשה היא - 'אילת השחר' למרן ראש הישיבה. הוא מעלה על הכתב את רוב השאלות הפשוטות, שאלות שמתביישים לשאול.

ובכן, כתוב "וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו". מדוע בתחילה כתוב לשון "עמיתך", ובסוף הפסוק לשון "אחיו"?

מצאתי ש'אילת השחר' מעיר הערה זו בסוגריים.

חשבתי לומר, בהמשך כתוב: "ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלוקיך כי אני ה' אלוקיכם" [ויקרא כה יז]. צריך להיות ירא אלוקים, וממילא לא להונות ולא להקניט.

אולי גם כאן באה התורה לומר, שכאשר אתה קונה או מוכר, שים לב שלא להונות ולא לצער, שכן יהודי זה שעומד מולך - אחיך הוא. ומדוע הוא נחשב אחיך, כי הקדוש ברוך הוא הינו אביך ואביו. הקדוש ברוך הוא הוא השותף השלישי באדם. הוא יוצר קירבה של אחוה בין כל בני ישראל. כשם שאינך פוגע באחייך, כך היזהר מלפגוע בחברך, אם מזלזלים בחבר, זהו זילזול בבורא יתברך, כי החבר הינו בנו.

מסופר, שפעם ישב משגיח חשוב בבית המדרש ולמד עם תלמיד אחד. באותה עת נכנס לבית המדרש אורח נכבד. הוא הסתקרן מאוד, מיהו הבחור החשוב הזה שלומד בחברותא עם המשגיח המוערך? כשפגש את המשגיח שאלו מיהו אותו בחור, האם הוא בן של ראש ישיבה? של עסקן? של גביר? אמר לו המשגיח: "יותר מזה, הוא בנו של הקדוש ברוך הוא!"

זו צריכה להיות ההסתכלות. זה לא 'סתם בחור'. זהו בנו של הקב"ה. נזכור, זו העבודה של ימים אלו, לתקן ענייני בין אדם לחבירו. וזו אחת העבודות הקשות שבמקדש, כפי שאמר הגר"א, קל יותר ללמוד את הש"ס כולו מאשר לתקן מידה אחת!

המשגיח רבי דן סגל שליט"א סיפר סיפור, ששמע בהיותו אברך צעיר לימים, מפי שכן של חמיו, ד"ר חזן. ד"ר חזן סיפר, שבאחד הימים ישב בבית כנסת בעיר ביאליסטוק, שבה היתה ישיבה של נובהרדוק. הימים היו ימי מלחמה, הפחד היה גדול, וד"ר חזן חש שהחרדה הנוראה והעצבות מאיימים לשבור את רוחו...

הגאון הרב יעקב שיש שליט"א: אדם שיש בו אמונה ובטחון, יש בו הכח לפעול באופן ישר, בלי עקמומיות

"וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי... וַשְּׁבֹתָהּ הָאָרֶץ שֶׁבֶת לָהּ" (ויקרא כ"ה א'-ב')

פירש רש"י: "בהר סיני - מה ענין שמיטה אצל הר סיני, והלא כל המצוות נאמרו מסיני? אלא, מה שמיטה נאמרו כללותיה ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני". בספר "פני דוד" מוסיף החיד"א הקדוש ומבאר, שמצוות שמיטה היא יסוד ל'הר סיני', כלומר לקיום כל התורה והמצוות. כיצד?

כבר למדונו חכמים ז"ל, שעיקר טעם מצות השמיטה, הוא לחזק ולהשריש את מצות האמונה והבטחון, כי כאשר ישבות האדם מעבודת האדמה - יווכח לדעת ולהבין, כי לא כוחותיו ועמלו מביאים את הפרנסה, וישליך על ה' יהבו.

ה"חזון איש" בספרו "אמונה ובטחון" כותב, שאמונה ובטחון הם כמו "הלכה ומעשה". אמונה היא "הלכה", ובטחון הוא ה"למעשה". יש הרבה אנשים שיודעים את ההלכה, אבל התכלית היא לדעת להביא את ההלכה למעשה, ליישם את האמונה בחיי היום-יום, בכל ענין וענין ובכל מעשה ומעשה, באופן של "וצדיק באמונתו יחיה". זהו מבחן החיים, מבחן הבטחון.

שאלו את רבינו הגאון מוילנא זצ"ל, עד היכן צריכה להיות דרגת הבטחון? ואמר, שכבר פירש דוד המלך בתהילים (קלא, ב): "אם לא שויתי ודוממתי נפשי כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי". כתינוק הנגמל מאמו, שכל בטחונו על אמו, כך צריך להיות בטחונו בה'. אני זוכר, שמרן הרב שך זצ"ל היה אומר לנו בישיבה, לא פעם ולא פעמיים: "מעולם לא ראיתי אדם שעזב את הכולל משום שאין לו היום מה לאכול, שהמקרה היום ריק, אלא כי הוא מפחד שמחר לא יהיה לו מה לאכול".

עלינו להיזהר שלא להיות כאותו דרשן, אשר היה צועק הרבה בהרצאותיו ודרשותיו על בטחון ובטחון ובטחון... יום אחד ראו אותו יוצא מאיזשהו סוכן ביטוח, כשבידו קלסרים גדושים פוליסות. בחוץ פגש אותו אחד משומעי לקחו, ואמר לו: "כבודו, מה עם בטחון?" אמר לו הדרשן: "בטחון, בטחון, אבל זה ליתר בטחון..." לא בדיבורים מן השפה ולחוץ נמדד אדם, ולא בדקלומים על אמונה

ובטחון. המבחן של החיים הוא יישום האמונה - לחיות מתוך בטחון אמיתי בבורא עולם.

המשגיח רבי דן סגל שליט"א סיפר סיפור, ששמע בהיותו אברך צעיר לימים, מפי שכן של חמיו, ד"ר חזן. ד"ר חזן סיפר, שבאחד הימים ישב בבית כנסת בעיר ביאליסטוק, שבה היתה ישיבה של נובהרדוק. הימים היו ימי מלחמה, הפחד היה גדול, וד"ר חזן חש שהחרדה הנוראה והעצבות מאיימים לשבור את רוחו. באותה שעה נכנס הסבא מנובהרדוק, ומבט אחד על הבחור הצעיר הבהיר לו את מצבו. הסבא פסע זמן מה הלך ושוב, ולאחר מכן נעצר ליד הבחור ואמר לו: "יונגערמאן [איש צעיר], אתה מאמין שיש בורא לעולם?" "ודאי שאני מאמין!"

אמר לו הסבא: "אם אתה מאמין, למה אתה דואג? יש בעולם דומם וצומח, וחי ומדבר. אתה לא רואה שה' יתברך משגיח על הכל? תסתכל על כל הבריאה ותראה במוחש את יד ה'. קח כסף, ותסע לנובהרדוק, ושם תפסיק להיות מודאג".

הבחור הצעיר קיבל בתודה את הכסף, ונסע לנובהרדוק, ושם באמת התחזק באמונה ובטחון, הלכה למעשה.

ד"ר חזן סיפר, שכאשר למד בנובהרדוק, התעמק בספר 'מדרגת

**מנהל המחלקה, נכנס יום אחד אל
חדרו ואמר: "הרב גלינסקי, הבאנו
עבורך לכאן את מיטב הרופאים,
וכולם נמצאים כאן בשבילך"
שאל אותו רבי יעקב גלינסקי:
"האם גם פרופסור נאמן הגיע?"
בצוות של 'מענייני הישועה' לא היה
שום פרופסור נאמן, והרופאים
חששו שמא התבלבלה עליו
דעתו. אמר להם הרב גלינסקי...**

לעשות השתדלות - וההשתדלות צריכה להיות ישרה לגמרי, באופן הטוב בעיני ה'. אף אחד לא ירוויח שום דבר מהשתדלות שהיא הפך רצון ה', חס וחלילה".

"בזעת אפיך תאכל לחם" זוקללה, ובקללה לא צריך להיות "חזונאישיניק" - לא צריך לחפש את השיעור הכי גדול. מאחר שנגזר על האדם לעשות השתדלות, אנחנו צריכים לעשות השתדלות, אבל לזכור תמיד שזאת רק השתדלות. התוצאה - הפרנסה רק מאת ה' יתברך.

ככל שדרגתו של האדם באמונה ובבטחון גבוהה יותר, כך קטן הצורך שלו בחובת ההשתדלות. במדרש (דברים רבה ד, ה) מובא: "אמר הקב"ה, שמעו לי, שאין אדם שומע לי ומפסיד".

לפעמים, אדם מת'יעץ עם רב, ועושה על פי דעת תורה - ונראה לו שהוא הפסיד. אבל האמת היא, שהוא לא הפסיד אף כמלא נימה. לעולם לא מפסידים מעשיית רצון ה'. גם אם באותה שעה אין הוא יכול לראות, בעיני בשר ודם, שהוא הרוויח ולא הפסיד, הוא עוד יזכה לראות את האמת.

בשעת מעשה, לא כל מה שנראה רווח הוא רווח, ולא כל מה שנראה הפסד הוא הפסד. את חלקי "הפזל" הענק של החיים לא תמיד רואים מיד, במבט נקודתי. אבל תמיד, בכל עת ובכל מצב, אנו יודעים בברור: "אין אדם שומע לי ומפסיד".

רוצים את "פרופסור נאמן"!

כאשר היה רבי יעקב גלינסקי זצ"ל מאושפז בערוב ימיו ב'מענייני הישועה', העריכוהו אנשי הצוות וכיבדוהו ביותר, מאחד שנכחו להכיר במעלתו הגדולה. מנהל המחלקה, נכנס יום אחד אל חדרו ואמר: "הרב גלינסקי, הבאנו עבורך לכאן את מיטב הרופאים, וכולם

האדם', שחיבר הסבא מנובהרדוק, ובו חיזוק גדול בעבודת המידות ובבטחון בה'. בפסוק במשלי (ג, ה) נאמר: "בטח אל ה' בכל לבך ואל בינתך אל תשען". כותב הסבא מנובהרדוק, שגם אם יעלה על דעתך לפעמים לשנות מדבר ה', כי תעשה חשבון שבאופן זה יגדל קידוש השם עוד יותר - גם בזה "אל בינתך אל תשען", ולא תזוז מדבר ה' אפילו כחוט השערה.

ה"חזון איש" היה מדמה את מעשה האדם למסמר: מסמר הוא טוב כל עוד הוא ישר, ברגע שהמסמר מתעקם - תזרוק אותו. אם תתעקש לתקוע מסמר עקום בארון, לא זו בלבד שלא תהיה לך תועלת ממנו, אלא שהמסמר העקום יזיק לארון, וגם יקרע את בגדיך ויפצע את ידיך.

כל מעשה של אדם צריך להיות ישר, על פי דעת תורה. אם פועלים בעקמומיות, ומעגלים פינות בנגוד לדעת תורה, גם אם אפשר למצוא לכך תרוצים והצטדקיות - לא מרויחים שום דבר. רק מפסידים.

אדם שיש בו אמונה ובטחון, יש בו הכח לפעול באופן ישר, בלי עקמומיות.

אני זוכר שיחת טלפון מאוד משמעותית, שקיבלתי יום אחד מבתי. זה היה זמן קצר אחרי שהיא סיימה את הסמינר, ועסקה במרץ בחיפושים אחרי עבודה מתאימה. לגמרי לא פשוט למצוא עבודה מתאימה, ובפרט בתחום שהיא למדה, כי לא מספיק שמקום העבודה יהיה חרדי, ובלי חששות של יחוד או חוסר צניעות, אפילו במקום עבודה "חרדי", עלולים לאבד תוך שבועיים את כל מה שלמדו בסמינר.

בתי הלכה יחד עם עוד כמה חברות, לראיון עבודה בתל אביב. הן הגיעו למגדל משרדים גבוה ומודרני, ופנו לעמדת המודיעין כדי לשאול באיזו קומה נמצא המשרד שאליז הוזמנו. הבנאדם בעמדה היה מבוגר למדי, ועל ראשו נחה כיפה זעירה שבזעירות. במקום לענות על השאלה, ולומר להן לאיזו קומה עליהן לעלות, הוא פנה אליהן ואמר: "אתן, לפי הלבוש שלכן, מבית יעקב, כן?"

"כן". "אם ככה", הוא אמר, "המשרד הזה לא בשבילכן. זה משרד שהורס את הצניעות. ראיתי רבות כמוכן באות לכאן, ויוצאות - - - ה' ישמור..."

ואת זה אמר להן אדם עם כיפה של פחות מכזית, בשיעור הכי קטן שיכול להיות...

בתי התקשרה אלי: "אבא, מה לעשות? לעלות או לא? לבדוק בעצמי מה קורה שם, או לוותר ולחזור?" אמרתי לה: "תראי, הוא כנראה לא המחמיר הכי גדול בעולם, ואם הוא כבר אומר לכן חד משמעית שזה המצב, מי יודע מה באמת קורה שם".

"אבל אולי הוא סתם מגזים?", "ואולי אנחנו מספיק חזקות, עם כל החינוך שקיבלנו, בשביל לא ליפול?"

הזכרתי לה את דברי ה"חזון איש", והוספתי ואמרתי: "המעשה של האדם הוא כמו לתקוע את המסמר האחרון בארון, אבל האמת היא שאנחנו לא בונים את ה'ארון'. מזוונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה לראש השנה. הפרנסה לא תלויה בנו, אנחנו רק צריכים

נמצאים סביבך כדי להלחם על החיים שלך".

שאל אותו רבי יעקב גלינסקי: "האם גם פרופסור נאמן הגיע?"

בצוות של 'מעניני הישועה' לא היה שום פרופסור נאמן, והרופאים חששו שמא התבלבלה עליו דעתו. אמר להם הרב גלינסקי: "הקב"ה הוא 'רופא נאמן ורחמן', ורק ממנו ישועתי. גם אם כל רופאי בשר ודם יהיו כאן, לא יוכלו להביא לי מזור ומרפא, העיקר שהרופא הנאמן יהיה כאן".

רבי נחום קוק זצ"ל, אביו של רבי דב קוק שליט"א מטבריה, היה יהודי יקר מאוד. הוא גר ברמת גן, ואנשים רבים באו להתייעץ איתו, מאחר שהיה לו הרבה ידע, והיו לו גם קשרים מרושתיים.

יום אחד, בבית הכנסת שבו התפלל, ניגש מישהו לפני העמוד, ו'הריץ' את חזרת הש"ץ בחיפזון גדול. הדבר גרם צער ומורת רוח לרב קוק. זמן קצר לאחר מכן, התבררה הסיבה לחיפזון של אותו אדם - הוא רצה להתייעץ עם רבי נחום קוק בענין רפואי חשוב, וחשש שרבי נחום "יברח" לו אחרי התפילה.

אמר לו רבי נחום: "אוי, חבל שפספסת. היית יכול להתייעץ עם רופא מומחה מאד, שהיה פה, אבל ממש עכשיו הוא הלך". האיש הביט בו בתמיהה: "איזה רופא גדול היה פה?"

אמר לו רבי נחום, "מלך רופא נאמן, שהוא בורא עולם ומנהיגו, היה פה בזמן התפילה, והלך... כמה חבל שהפסדת..."

הקב"ה לא "עזר" - אלא עשה את הכל!

סיפר לי יהודי חשוב, שבהיותו אברך צעיר בא לדבר בלימוד עם רבי דוד פרובסקי זצ"ל, שהיה מראשי ישיבת פוניבז'. באותה עת כבר היו לאברך הצעיר שמונה בנות, ואמנם הוא ומשפחתו לא סבלו כלל ממחסור, אבל הדאגה לפרסה העיקה עליו.

אחרי שסיימו לדבר בלימוד, שאל אותו רבי דוד: "תגיד לי, איך אתה חושב לחתן את הבנות שלך?"

האברך הצעיר הופתע. הבנות שלו הן עדיין ילדות קטנות, ולמה שואל אותו ראש הישיבה איך יחתן אותן? אמר לו האברך: "אני חוסך. כל חודש אני מפריש סכום מסוים לחשבון חיסכון, כדי שאוכל לחתן אותן בבוא העת". "נו, תחסוך כל החיים", אמר רבי דוד, "ותצליח בסיעתא דשמיא לחתן את הבת הראשונה. ומה עם הבת השניה? אתה יודע, שאצל האשכנזים זה לא כל כך פשוט לחתן, ובפרט בנות..."

"לבת השניה ניקח בעזרת ה' משכנתא", אמר האברך, "ועוד נלווה מפה ומשם". "יפה", אמר רבי דוד, "ומה עם הבת השלישית? ומה עם הבת הרביעית והחמישית ועם שאר הבנות?" האברך הסתכל על ראש הישיבה, ושתק.

אמר לו רבי דוד: "למה אתה מסתכל עלי? מה, אף פעם לא חשבת על השאלה הזאת? איפה האחריות שלך? יש לך שמונה בנות, ולא חשבת על זה עד שאני שאלתי אותך?"

האברך עמד מבולבל לגמרי, פעור פה. אמר לו רבי דוד פרובסקי: "אני אגיד לך מה התשובה, שכדי להגיע אליה שאלתי את כל הקושיות האלו. אם אתה חושב שאתה מחתן את הבת הראשונה בכסף שאתה חוסך, ואת השניה עם משכנתא וכו', אתה בבעיה גדולה, עוד הרבה לפני שהתחלת לחתן, כי זאת צורת הסתכלות לא נכונה. זה חסרון באמונה! אדם צריך לדעת בוודאות ברורה ומוחלטת, שהוא עושה רק את ההשתדלות שהוא יכול, אבל לא הוא מחתן את הילדים. הקב"ה הוא שמחתן אותם".

ידוע הסיפור על אדם, שהיו לו בנים ובנות רבים, וזכה לחתן את כולם. בעיצומה של חתונת ביתו האחרונה הוא עצר את התזמורת, כדי לשאת דרשה קצרה, וכך אמר: "אני מחתן עכשיו את הבת האחרונה שלי, ואני רוצה להכריז פה בפני כולם, שהקב"ה לא עזר לי!".

דממה נוראה השתררה באולם, ופני האורחים חוורו. וכי דברי בלע וכפירה ח"ו שומעות אזניהם?

אך מיד המשיך אבי-הכלה והכריז: "הקב"ה לא רק 'עזר לי', הוא עשה הכל, מא' ועד ת'!"

שתשרה הברכה בכסף

כאשר הקים האדמו"ר ה"בית ישראל" מגור זצ"ל כולל בארץ ישראל, הגיעו אליו כמה הורים של אברכים, וטענו כנגדו: "למה אתה נותן לאברכים סכום זעום כזה?"

אמר להם הרבי: "העיקר בכסף הוא לא הכמות, העיקר הוא שתשרה ברכה בכסף, ובכסף שלי יש ברוך ה' ברכה".

יש אנשים שמרויחים הון עתק, מקבלים בכל חודש משכורות של עשרות אלפי שקלים, אבל הכסף "בורח" להם. כל מיני הוצאות בלתי צפויות נופלות עליהם, נגרמים להם הפסדים שונים ומשונים. הם לא מצליחים להבין בדיוק איך זה קורה, אבל החובות שלהם הולכים וגדלים.

יש אנשים שמשתכרים סכום זעום, וקשה להבין איך הם בכלל מצליחים להתקיים, אבל הם מצליחים, כי שורה הברכה.

ברחוב מסיתים ל"כוח ועוצם ידי", כאילו אם יעבוד האדם - יהיה לו, ואם לא יעבוד לא יהיה לו. זאת כפירה, רחמנא ליצלן.

אדם צריך לעשות השתדלות, אך רק בגדר הסביר, ורק באופן הישר - בלי שום עקמומיות. אדם יכול לחיות את חייו ללא לחץ וחרדה, אם רק יחזק את עצמו על ידי לימוד בספרים כמו: "אמונה ובטחון" של ה"חזון איש", "מדרגת האדם", "חובות הלבבות" - שער הבטחון, ושאר ספרים העוסקים באמונה ובטחון.

"שמיטה", היא הבסיס ל"הר סיני". חיזוק באמונה ובבטחון הוא הבסיס ההכרחי לקיום התורה והמצוות.

(מתוך 'דורש טוב')

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

"אחד הקיבוצניקים שראה את דמותו של היהודי הירושלמי שבא להטיף לו מוסר, בערה בו חמתו, הוא הרים מכוש שהיה בסמוך, והחל לרדוף אחרי סבי כשבעיניו זעם בלתי נשלט. סבא החל להימלט על נפשו, והקיבוצניק ממשיך לרדוף אחריו כשהמכוש מונף אל על"

גבאי הצדקה ומזכה הרבים, הרב יוחנן בריזל שיחי' מספר על דמותו המיוחדת של סבו, הצדיק הישיש רבי אלעזר בריזל זצ"ל, מיקירי קרתא דירושלים וממזכי הרבים בדור הקודם

הצדיק הישיש רבי אלעזר בריזל זצ"ל

פעם באשקלון, פעם בבאר שבע, ולאחר מכן בחדרה, בקריית מוצקין, בחיפה, בקריית אתא, רעננה, ועוד ועוד. הוא היה מבקר הרבה במושבים וקיבוצים, בכל מקום שהיה גרעין קטן של שומרי תורה ומצוות הוא היה מגיע להתארח ולחזק. "לא מזמן פגשתי יהודי שמשמש כמגיד שיעור בישיבה חשובה. כשהוא שמע שקוראים לי בריזל הוא מיד בירר אם אני נכד של רבי אלעזר בריזל ומהשבת בחיוב הוא סיפר לי שילד הוא זוכר שסבא היה מגיע לשבתות במושב בו הם התגוררו, והוא היה לומד איתו בשבת אחר הצהריים: "הלימוד הזה איתו, הכניס בי את הטעם בלימוד הגמרא", הוא סיפר לי, "בזכותו השקעתי יותר בלימודים כשהגעתי לישיבה, וב"ה זכיתי להיות בעצמי מרביץ תורה, והכל בזכותו".

שבתות קבועות

"הסדר היה", ממשיך הרב בריזל לספר, "שסבא היה מגיע ליישוב מסוים בשבת קבועה. אני לא זוכר מה היה הסדר שלו, אבל לצורך הדוגמה נניח שבשבת פרשת 'בראשית' הוא היה שובת באשקלון ובשבת פרשת נח בבאר שבע, וכן על זה הדרך. כך שאנשים ידעו מראש להיערך. בדרך כלל הוא גם היה מודיע לפני כן, ויוצר קשר עם מישהו שאירח אותו. "בחלק מהמקרים סבא היה מביא איתו את כל האוכל בעצמו. לא

אליעזר (לייזר) רוט

"אם פְּחֻקְתֵי תֵּלְכוּ" (ויקרא כ"ו, ג')

מפעם לפעם אנו מביאים ב'לקראת שבת' שיחות מרתקות ומעניינות במיוחד, עם גבאי הצדקה ומזכה הרבים הרה"ח ר' יוחנן בריזל, בשבוע שעבר הבאנו כתבה מיוחדת על סבו, הצדיק הישיש רבי אלעזר בריזל זצ"ל, והשבוע אנו מרחיבים ומשוחחים עמו על דמותו המיוחדת של סבו, מיקירי קרתא דירושלים וממזכי הרבים בדור הקודם.

"סבי היה בן למשפחה צנזאית שעלתה לארץ הקודש, ומאחר ובירושלים לא היה באותן שנים בית כנסת של חסידי צאנז, הם התפללו בבית הכנסת של קרלין, בעיקר בגלל שהם אהבו את התפילה החמה והנלהבת המקובלת בחצר הקודש הזו, תפילה מתוך צעקה היוצאת מהמיית הלב. במשך השנים הלכה משפחת בריזל ונטמעה בתוך קרלין. כשהגיע סבי לפרקו, התחתן עם סבתי, בתו של רבי יהושע וינגרטן מחסידי קרלין, כך שהחיבור שלו לקרלין התחזק עוד יותר, ומשם ואילך, הכל היסטוריה..."

"הסבא היה גאון עצום, היה לו ידע בכל מכמני התורה הקדושה, ובנוסף הוא היה יהודי בן עלייה בהליכותיו והנהגותיו. הקדושה קרנה מהפנים שלו, והיה לו כח להשפיע על אנשים.

"פעם הורה לו מרן החזון איש זצ"ל לצאת ולזכות את ישראל, להשיב לב בנים על אבותם. הם היו קבוצה של שבעה יהודים יראים ושלמים, שכולם נשלחו לשליחות הזאת על ידי מרן החזון איש. הם היו מתפזרים מדי שבת, כל אחד בעיר או ביישוב אחר, שם היו שובתים, נושאים דרשה, עושים 'זיץ' בליל שבת, לומדים עם ילדים בשבת אחרי צהריים, ומכניסים אווירה של שבת במקומות שבחלקם היתה קרירות. הם הלכו גם למקומות ששם לא היו כמעט בכלל שומרי שבת, וגם למקומות שכן היו, אבל הם ראו צורך לחזק ולהוסיף.

"עם השנים נשרו חלק מחברי הקבוצה, עד שבסופו של דבר, סבא נשאר היחיד שהמשיך בפעילות הזאת, בה דבק בכל כוחותיו עד זקנה ושיבה.

"הוא היה יוצא מביתו בקביעות. כל שבת הוא היה במקום אחר,

תמיד הוא היה מתארח בבתים של אנשים, לפעמים היו מקצים לו חדר בבית הכנסת ושם הוא היה עושה את כל השבת, כולל הסעודות.

"בהקשר זה אני נזכר בסיפור מעניין מאוד שאירע כשסבא התארח בשבת באחת מערי השרון, והיה שם רב מקומי שהיה מארח אותו כל שנה בקביעות. הרב היה יהודי תימני ירא שמים המהדר במצוות, וסבא זצ"ל, היה סומך עליו בעיניים עצומות ואוכל על שולחנו ללא חשש. הם היו מביאים לו לאכול 'חילבה', וסבא מאוד שיבח את המאכל הזה ואמר שהוא ערב לחכו.

"באחת הפעמים הביאו חילבה כמו תמיד, אבל סבא התעלם. הם חשבו שאולי הוא לא שם לב, קירבו אליו את הצלחת עם המאכל התימני, והוא המשיך להתעלם. אמרו לו: "כבוד הרב, יש כאן חילבה, אתה אוהב לאכול חילבה...", אבל הוא התחמק ולא אכל.

"אותו רב תימני הבין שיש דברים בגו. במוצאי שבת הוא הרים טלפון ליהודי שעשה את החילבה ושמונו הם קונים את המאכל הזה בקביעות, וכשהתחיל לשאול שאלות נבהל אותו יהודי ונזכר שבאמת הפעם הוא שכח לעשר את זרעוני החילבה ובלי כוונה הכשיל יהודים באכילת מאכל שאינו מעושר.

"הרב התימני נרעש ונפחד. הוא התקשר לסבא שלי ובפיו טענה ניצחת: "אני מבין שהרגשתם שהמאכל הזה אינו כשר, ולכן נמנעתם מלאכול ממנו. אבל למה לא אמרתם גם לנו? הוא שאל. "הרי אני ובני ביתי כן אכלנו מהחילבה הלא מעושר, למה כבודו לא הזהיר אותנו".

"סבא השיב לו שמאחר ולא היו לו הוכחות או ידיעה ברורה שהמאכל אסור, אלא רק הרגשה בלבד, הוא עשה חשבון שהפרשת תרומות ומעשרות ממני ירקות וזרעונים זה חיוב מדרבנן, והלבנת פני חבירו זה ממש מדאורייתא, לכן הוא העדיף שלא לומר מילה.

"שנים מאוחר יותר, הייתי בעצמי עד למעשה כעין זה, כשסבא זצ"ל היה מאושפז ב'הדסה' בחול המועד סוכות, וב'הושענא רבא' בבוקר היה התור שלי לשהות לצדו.

"הגישו לאכול ארוחת בוקר חלבית, כמה פרוסות לחם על מגש, עם עגבניה, מלפפון קופסת גבינה קטנה, לבן, כמו שמגישים בבתים חולים.

"סבא רצה לאכול גבינה, וביקש ממני שאשיג לו כף חד פעמית כי הוא לא רצה להשתמש בכף הברזל.

"אמרת לי: הרי בבית החולים שומרים על כשרות. אנחנו רוצים להחמיר קצת, נו, בסדר, אבל מדובר במאכל קר, עד כד כך צריכים להחמיר, אפילו לא להשתמש בכף קרה שאנחנו חושבים שאולי בטעות פעם מישהו השתמש איתה לאכול רבע עוף?

"אבל סבא התעקש. הוא רוצה דווקא כף חד פעמית. אז זה לא היה כמו היום שכלים חד פעמיים נמצאים בשפע, להשיג כף פעמית זה היה מבצע, הייתי צריך לעבור בחדרי אשפוז רבים ולשאול אם מישהו יכול לתת לי כף חד פעמית, עד שמצאתי את הכף המיוחלת והבאתי לסבא שאכל גבינה ולבן וירקות, אכל שבע

ובדרך בכוונה גדולה.

"כשהגיע עובד של בית החולים לנקות ולאסוף את הכלים של ארוחת הבוקר, הוא היה אדם שומר מצוות. הוא לקח את המגש שהיה מונח ליד מיטתו של סבא ונחרד: "מה זה? הביאו לכם כף בשרית! זה לא אמור להיות בכלל עם הכלים החלביים!!!"

"הנסיעות היו כל שבת. הוא היה מאוד מאוד מקפיד על כך לנסוע מדי שבת בשבתו. גם כשהיו שמחות והנכדים התחילו להתחתן, סבא היה אומר תמיד לילדים שלו שיבחרו, או שבת 'אופרוף' או שבת 'שבע ברכות'. לכל שמחה הוא מוכן להקדיש שבת אחת, אבל לא שתי שבתות כי יש לו משימה לבצע, החזון איש הטיל עליו לזכות את ישראל.

"פעם הוא התארח בשבת באיזה קיבוץ שהיתה שם קבוצה של מתחזקים שהחלו לשמור מצוות. באמצע השבת בא מישהו וסיפר לו שבחוץ יש כמה קיבוצניקים שקוטפים פירות מעצי הפרי הנטועים בחצר בית הכנסת.

"סבא נחרד לשמוע על כך, ויצא החוצה כדי להודיע ליהודים הללו שעכשיו שבת, ואסור לקטוף פירות בשבת. זה הרי ממש אב מלאכה מדאורייתא, בטח אם הוא יסביר להם את זה הם יפסיקו מיד לחלל שבת..."

"הוא סיפר לי אחר כך, שאחד הקיבוצניקים שראה את דמותו של היהודי הירושלמי שבא להטיף לו מוסר ולהסביר לו מה מותר ומה אסור, בערה בו חמתו עד כדי השחתה של ממש, הוא הרים מכוש שהיה בסמוך, והחל לרדוף אחרי סבי כשבעיניו זעם בלתי נשלט. סבא החל להימלט על נפשו, והקיבוצניק ממשיך לרדוף אחריו כשהמכוש מונף אל על. בקושי רב הוא הצליח להימלט בעור שיניו ולהציל את חייו.

"היו גם מקרים שבהם הוא הגיע ליישוב להתארח, ותכנן לישון בבית הכנסת, אבל כשהגיע הגבאי וראה אדם זר שמתארגן לישון בבית הכנסת, הוא פשוט גירש שאותו החוצה ונעל את המבנה. בכאלו מקרים הוא היה ישן על הרצפה, ליד פתח בית הכנסת, ובבוקר קם ונכנס להתפלל כאילו לא אירע דבר.

"אני עצמי התלויתי אליו פעם לאיזה אירוע שהיה בקיבוץ סמוך לרעננה. היתה שם קבוצה של בעלי תשובה שהתארגנו לערוך סעודת מצווה, אני חושב שזה היה סעודת ראש חודש. אני הבאתי איתי רמקול, וכך נסענו באוטובוס מירושלים לרעננה ואחד מחברי הקיבוץ הגיע לרעננה ואסף אותנו ברכב, הביא אותנו לקיבוץ.

"התברר לנו, שאנשי הקיבוץ כועסים מאוד על הגרעין הדתי שהתהווה להם פתאום, וכשהם שמעו שמגיע רב אורח, 'חרדי' ממאה שערים', הם נבהלו מאוד, וארגנו הפגנה ספונטנית מול בית הכנסת. בשלב מסוים התלהטו הרוחות, והיו צעירים חמומי מוח שהחליטו להיכנס לבית הכנסת ולעשות בנו שפטים. התושבים החוזרים בתשובה מאוד חששו שלא ניפגע, הם הבריחו אותנו מדלת אחורית של מבנה בית הכנסת הישר לתוך המכונית

שחיכתה לנו בחוץ, ויצאנו בנסיעה מהירה במיוחד מהקיבוץ הישר אל התחנה המרכזית בכפר סבא, ממנה נסענו לירושלים, שבנו כלעומת שבאנו...

"אבל למרות שהוא הקפיד לנסוע בכל שבת, היו שתי שבתות בשנה שבהן הוא הקפיד מאוד שלא לנסוע לשום מקום. 'שבת הגדול', ו'שבת שובה'. ולמה? כי בשבתות אלו נהוג שרבני הקהילות נושאים דרשות, וסבא לא רצה לפגוע בכבודם של הרבנים ולבוא כאורח שמכבדים אותו לשאת דרשה".

מוסר עקיף

הרב בריזל מספר לנו סיפור מעניין ומרתק במיוחד, על האופן שבו היה הסבא הגה"צ רבי אלעזר פועל את פעולתו.

"פעם נודע לסבי שבאשקלון יש ראש עיר שעניו צרה בפעילותה של קהילה החרדית בעיר. היתה שם פעילות ברוכה של הרב בלוי, רב העיר, ואותו ראש עיר לא רק שלא רצה לעזור ולסייע, אלא שגם היה מציק ומפריע, וזאת למרות שהוא היה אדם שפוקד את בית הכנסת מדי שבת.

"סבא ביקש שיגידו לו באיזה בית כנסת מתפלל אותו ראש עיר, ומה הן שעות התפילה. הוא הגיע לשם בלי הודעה מוקדמת ובלי תיאום עם הגבאים, בבוקרו של יום השבת, ולפני התפילה הוא ביקש שייתנו לו לומר דרשה. אכן, הם ראו יהודי בעל צורה בלבוש ירושלמי שורשי ולא התנגדו. סבא עלה, נשא דרשה מחממת לב, וסיים בלי להתייחס במילה אחת לראש העיר.

"לאחר התפילה ניגשו כולם להודות לו ולאחל לו 'שבת שלום', או אז הגיע ראש העיר והציגו אותו בפני הסבא ואמרו: "זה ראש העיר שלנו...".

"סבא כיבד אותו מאוד, התייחס אליו בכבוד גדול, וביקש ממנו לצאת אתו לטיול קצר, כי הוא רוצה לראות את העיר אשקלון, ויהיה מאוד מעניין לעשות את הסיור יחד עם ראש העיר בכבודו ובעצמו.

"כמובן שראש העיר לא סירב, הרב החשוב שהגיע מירושלים רוצה שהוא יספר לו על פעליו בעיר, הוא הסכים בשמחה. וכך יצאו, וראש העיר הראה לו את הכיכר היפה שהוא שיפץ ברחוב הזה, ואת הנדנדות החדשות שהוא בדיוק התקין בגן השעשועים ברחוב הסמוך, וסבא כל הזמן מתפעל ומשבח את ראש העיר על המסירות הרבה שלו למען העיר ותושביה.

"בין לבין, השחיל סבא שוב ושוב את הנושא של חשיבות הסיוע ללומדי תורה ולהפצת תורה. הוא אמר לראש העיר שהוא ממש מקנא בו, כי מהתפקיד שלו הוא יכול להיות מגדולי מזכי הרבים בעיר, הוא יכול לתת סיוע לישיבות, בתי כנסת, תלמודי תורה, פעילות עם בני נוער, וכל הפעילות ולימוד התורה שיתרבה הודות לפעליו הברוכים יזקק לזכותו בשמים. איזו זכות עצומה!!! "אתה יכול בקדנציה אחת לצבור זכויות בכאלו היקפים שאנשים רגילים לא מסוגלים לצבור במשך כל ימי חייהם", אמר לראש העיר שהתרגש מאוד לשמע הדברים.

"למחרת בבוקר, ביום ראשון, הגיע ראש העיר לישיבה שלה הוא כל כך הציק, ושאל "איך אפשר לעזור לכם?". הוא הוציא דף ועט ועשה רשימה של פעולות שיש לנקוט באופן מידי כדי לחזק את הפעילות ולהעניק ללומדי התורה את היכולת ללמוד בנחת והרחבה ואף להגדיל ולבסס עוד יותר את הפעילות של קירוב רחוקים".

אמונה שלמה

"אחד הנושאים שבהם היה סבא מתחזק ומחזק יומם ולילה, היה הנושא של אמונה פשוטה ותמימה בבורא עולם. בקרלין נהוג שאחד מחשובי הקהל קורא בפני הילדים בשמחת תורה, את כל "ג'אני מאמין" עם 'טייטש', הוא מפרש כל מילה ומילה בידיש "אני מאמין - איך גלייב, באמונה שלמה - מיט א גאנצע גלויבינע", וכו' וכו', ואחרי כל עיקר ועיקר הילדים שואגים פה אחד 'אמת'.

"במשך שנים רבות החזיק סבא בחזקה להיות זה שמקריא את ה'אני מאמין' בפני הילדים. מעבר לכך, בכל ימות השנה יכולת לשמוע אותו אומר את כל ה'אני מאמין' עם הפירוש בידיש, עוד פעם ועוד פעם. הוא היה חוזר על זה הרבה.

"כשהגיעה עת פטירתו, התקבצו ילדיו ונכדיו סביב מיטתו, ועלה בדעתי שאולי כדאי שנאמר יחד 'אני מאמין' כי זה היה העיקר בחייו. ואכן שאר בני המשפחה הסכימו איתי, וכך קראנו את כל ה'אני מאמין' בהתרגשות גדולה ובדמעות שלישי.

"אחרי שהוא השיב את נשמתו הטהורה לגנוי מרומים ב"ד בסיוון, פתחנו את הצוואה שלו ונדהמנו. הוא מבקש בצוואה שבשעת יציאת הנשמה שלו, יאמרו הסובבים את המיטה 'אני מאמין'.

"עוד בקשה מעניינת היתה בצוואה. הוא ביקש שאת המיטה שלו ייקחו רק בעלי תשובה. אנשים שנולדו חילונים, שחיללו שבת ואכלו נבילות וטריפות רחמנא ליצלן, אבל זכו להכיר את בוראם, ועשו תשובה בלב שלם. הוא ייקר וכיבד מאוד את בעלי התשובה כל ימי חייו, היה לו כבוד אליהם על ההקרבה הגדולה שהם מקריבים יום יום כדי לשמור תורה ומצוות מבחירה מלאה. "באחת מתחנות הרדיו החרדיות, דיווחו על פטירתו של הצדיק הירושלמי הישיש הרב אלעזר בריזל, הודיעו על מועד ומיקום ההלוויה, וציינו שבצוואתו הוא ביקש שבעלי תשובה יישאו את מיטתו.

"וראה זה פלא, יהודים שחזרו בתשובה הגיע בהמונים, מכל רחבי הארץ באו מאות ואולי אפילו אלפי בעלי תשובה, אנשים שלא הכירו אותו ושלא ידעו עד לאותו רגע מי הוא הרב אלעזר בריזל, והם לא רק נשאו את מיטתו, אלא שהמיטה היתה מוקפת מכל צדדיה בבעלי תשובה, שעשו לו כבוד גדול במותו, כנגד הכבוד שהוא נהג בהם בחייו. אחד מהם אמר לי "אני לא הכרתי את הרב ואני לא יודע מי הוא היה, אבל כשאני רואה שיש רב שיודע להעריך אותנו ואת הוויתורים העצומים שוויתרנו למען הקב"ה - עשיתי מאמץ גדול להגיע לכאן ולכבד אותו בחזרה!!!".

אני חושב שאין ברכת כהנים יותר מרגשת, מזו שנערכת בראש השנה בבית המדרש הגדול של בעלזא. יש שם קהל עצום, אלפים רבים עומדים בבית המדרש הענק ובקומות הגלריה. כשבעל התפילה מכריז 'ברוך', אתה יכול להרגיש את הצמרמורת שעוברת בקהל כולו, וגם אצל הכהנים...

אנשי 'דרשו', הרב אהרן כהן והרב לוי יצחק הכהן פרנצוויז, מספרים 'איך זה להיות כהן', וממה צריך הכהן להיזהר כשהוא גורב את הגרביים מדי בוקר... | חלק ב

היה מניין מצומצם שעשינו בצנעה, בחדר צדדי, ובו נשאנו כפיים ואמרנו ברכת כהנים".

שאלנו את שני הכהנים, אודות מעמד ברכת הכהנים המרגש ביותר בו השתתפו.

הרב לוי יצחק פרנצוויז: "אני חושב שאין ברכת כהנים יותר מרגשת מזאת שאנחנו אומרים בראש השנה בבית המדרש הגדול של בעלזא. יש שם קהל עצום, אלפים רבים עומדים בבית המדרש הענק ובקומות הגלריה זו מעל זו. יש שם כל כך הרבה כהנים, שאין מקום לכולם בקדמת בית המדרש, אז אנחנו עומדים במקומות רבים, בכל אחת מקומות הגלריה עומדים כמה עשרות כהנים, על הבימה יש הרבה מאוד כהנים, וכל השאר משתדלים להתקדם לכיוון הכותל המזרחי של בית המדרש, כל אחד כמה שהוא יכול, בהתאם למקום ולרמת הציפיות שם.

"כשבעל התפילה מכריז 'ברוך', אתה יכול להרגיש את הצמרמורת שעוברת בקהל כולו, וגם אצל הכהנים. וכשהקהל עונה 'אמן' כאיש אחד, זה נשמע כמו רעם מתגלגל. כאילו נפל מטען נפץ באמצע בית המדרש. זה בהחלט מעמד עוצמתי ומטלטל מבחינה רוחנית.

בעקבות המאמר שפרסמנו בגיליון 'לקראת שבת' של פרשת אמור, הגיעו תגובות נלהבות מאוד מציבור הקוראים. רבים מהמגיבים היו כוהנים בעצמם, שמביעים הזדהות רבה עם הסיפורים שהבאנו משמם של חברינו עובדי 'דרשו' הכהנים, הרה"ג ר' אהרן כהן והרה"ח ר' לוי יצחק פרנצוויז. אשר על כן, אנו מפרסמים כעת את חלקה השני של אותה השיחה, ובה צרור עובדות וסיפורים נוספים ששמענו מפיהם.

"באחת ממסעות 'דרשו' לראדין", מספר הרב כהן, "התעוררה שאלה מעניינת. היינו קבוצה גדולה של יהודים המתגוררים בארץ ישראל, ונסענו לביקור קצר בראדין במטרה לחזור בהקדם לארץ. כידוע, בחוץ לארץ לא נהגו לשאת כפיים לברכת כהנים, אלא רק בשלושת הרגלים ואילו בארץ, לפחות ברוב חלקי הארץ, נוהגים לשאת כפיים בכל בוקר בתפילת שחרית.

"עכשיו צריכים לשים לב. אנחנו קבוצה שכולה מורכבת מתושבי ישראל, אנחנו נוסעים לראדין שבחול, ושם נתפלל שחרית. האם אנחנו, הכהנים שבקבוצה, צריכים לשאת כפיים כי כל המתפללים במניין יהיו תושבי ישראל או שאנחנו צריכים לנהוג כמו מנהג המקום?"

"השאלה הוצגה בפני אחד מגדולי הדור שפסק בצורה חד משמעית, שמאחר וזאת עיר שאין בה יהודים כיום, המנהג המקומי לא מחייב אותנו. אם אנחנו קבוצה שמורכבת כולה מיהודי ארץ הקודש, אפשר וגם צריך לשאת כפיים.

"התרגשנו מאוד. הרי בראדין לא נשמעה ברכת כהנים זמן רב עכשיו נוכל לעמוד במקום שבו עמד מרנא רבי ישראל מאיר הכהן, החפץ חיים וצוק"ל, ולשאת כפיים במקום קדוש זה.

"כשהגענו לראדין ציפתה לנו אכזבה... במקום היתה קבוצה נוספת של יהודים תושבי בלארוס. היו אלו פעילים של קירוב וחניכים שלהם ממקומות אחרים בבלארוס, ששמעו שמגיעה קבוצה גדולה של יהודים ובה גם גדולי תורה, אז הם באו לקבל את פנינו ולהתפלל אתנו בראדין.

"לאחר דין ודברים עם גדולי התורה שהצטרפו למסע שלנו, הוחלט שיהיו שני מניינים. האחד היה בהיכל הישיבה של מרנא החפץ חיים, שם התפללו רוב הציבור ולא היתה שם ברכת כהנים, והמניין השני

זאת חוויה מיוחדת במינה".

הרב כהן מספר על ברכת כהנים מעניינת, מסוג שונה לחלוטין: "היה מעשה מצער מאוד, עם בתו של אחד ממגידי השיעורים של הדף היומי הירושלמי ב'דרשו', שנפצעה אנושות בתאונת דרכים. המצב שלה היה ממש לאחר ייאוש, היא היתה מחוסרת הכרה זמן רב, והרופאים לא תלו תקוות לגביה.

"באותו הזמן בא מישהו לאביה, וסיפר לו שיש סגולה מאוד מיוחדת. מביאים עשרה כהנים שיתפללו על החולה, ממש על ידו, ויאמרו את 'ברכת כהנים', לרפואתו.

"כמובן שלהכניס כהנים לבית חולים זה לא סיפור פשוט. בימים כתיקונם אנחנו לא נכנסים לבית חולים מחשש לסומאה, אבל אותו רב הצליח לארגן חלון זמן שבו היה מותר לנו להיכנס לכתחילה ללא כל חשש, והגענו לשם, עשרה כהנים, נכנסו לחדר האשפוז שבו היא שכבה בלי הכרה, התפללו, אמרנו את שלושת פסוקי 'ברכת כהנים', בלי נשיאת כפיים ובלי ברכה.

"בתוך כמה ימים חלה הטבה עצומה, ולאחר תקופה השתחררה הבת מבית החולים כשהיא מתפקדת באופן מלא! בתיק הרפואי שלה כתבו הרופאים שהמקרה הזה נחשב לנס רפואי!".

עוד שאלה מעניינת שהפנינו לשני הכהנים שלנו: האם אתם מכוונים על אנשים ספציפיים בברכת כהנים? יש אנשים שבאים לבקש שתכוונו עליהם?

ובכן, מסתבר שהשאלה אכן קלעה למטרה: "יש אנשים שממש באים כל יום, ומבקשים שנכוון עליהם", הם אומרים, "יש אנשים שעבורם ברכת כהנים זה רגע השיא של היום".

הרב פרנצ'ו מספר שבבית המדרש בעלזא בירושלים, יש שני יהודים שעוברים ממניין למניין כדי לשמוע ברכת כהנים. הם אוספים 'ברכת כהנים' כמו שאנשים אחרים היו אוספים יהלומים. הם באים לשמוע עוד פעם ועוד פעם, לא שבועים, כל יום, במשך שנים. זה נותן לנו פרספקטיבה לגבי חשיבות המעמד הזה של ברכת כהנים, זה לא סתם שלושה פסוקים שאומרים וממשיכים הלאה, עבורנו זאת מצוות עשה מדאורייתא, ועבור הקהל זאת הזדמנות להתברך מפי הקב"ה בכבודו ובעצמו, שאומר 'ואני אברכם', צריכים להתייחס לזה בכבוד הראוי!".

הרב כהן מספר על יחס מיוחד אצל גדולי ישראל אודות לכהונה: "אבי מורי שליט"א ידע כמה מרן שר התורה רבינו הגר"ח קנייבסקי זצ"ל העריך את ברכת כהנים, ולכן בכל פעם שהיינו הולכים איתו להתברך מפי מרן זצ"ל, היה אבא מבקש שיעדכנו את מרן הגר"ח שאנחנו כהנים.

"זה היה מחזה מדהים, בכל פעם שהוא שמע שמדובר בכהנים, אורו פניו! הוא החל לזרוח מאושר ואמר: 'נו, תברכו אותי בבקשה'. היינו מבקשים ברכה והוא היה עונה, 'אתם הכהנים, אתם אלו שצריכים לברך'.

"כעין זה, אני זוכה גם כיום להארת פנים מיוחדת, ממרן פוסק הדור

הראב"ד הגר"מ שטרנבוך שליט"א. הבן שלו מבקש ממני פעמים רבות שאבוא להתפלל עם אביו, מרן שליט"א שחרית, כדי לברך אותו בברכת כהנים. לפעמים אני מגיע עם הבנים שלי שמעל בר מצווה, ומרן הרב שטרנבוך אכן לא מסתיר את ההנאה שלו כשמגיעים כהנים, וככל שיש יותר כהנים, הוא שמח יותר ומודה לנו בחום על כך שאנחנו באים לברך אותו. זה פשוט נותן לו כח. זה מדהים בכל פעם לראות איך שהוא שמח ופשוט מתענג על ברכת הכהנים!".

הרב כהן מספר על העול הלא פשוט שמביאה עמה הכהונה, בכל הקשור לברכת כהנים: "קודם כל אנחנו צריכים תמיד לגרוב גרביים במצב סביר", הוא אומר בחיך, "כהן שיש לו חור בגרב, לא יכול לעלות לדוכן. זה גם לא נעים, וגם מבחינה הלכתית זו בעיה רצינית, כי הרי כתוב 'פוחח לא יישא כפיו', ו'פוחח' זה מי שיש לו בגדים קרועים.

"בנוסף, צריכים להיזהר לא להאריך בתפילת הלחש יותר מדי, כי כשהחזן אומר 'רצה' אנחנו כבר צריכים לצעוד לכיוון הדוכן, לאחר נטילת ידיים. כמו כן אנחנו צריכים להיות ערניים ולצאת תמיד ליטול ידיים בזמן, מאותה הסיבה.

"בזמן הברכה עצמה, הכהנים דרוכים ועומדים הכן. לא פעם החזן מתבלבל בין הפסוקים והכהנים שעיניהם עצומות והם מכוסים בטלית צריכים לתקן אותו מתוך הזיכרון... קורה לפעמים שדווקא הכהן מתבלבל, וכמובן שזה הרבה יותר לא נעים... בוודאי לנו".

עוד מספר הרב כהן על רגע מביך מאוד שהיה עד לו: "באחת הפעמים אני עומד בברכת כהנים ביום חול, בית המדרש מלא מפה לפה, היינו שני כהנים, אני ועוד אחד, ופתאום באמצע 'יאר', מתחיל הטלפון שלו לצלצל...

"עכשיו, הוא עומד עם הידיים פרושות קדימה, באמצע ברכת כהנים. הוא לא יכול לעצור רגע כדי לנתק את הטלפון. מצד שני, הטלפון שלו מצלצל בעוצמה רבה. מה עושים? המשכנו הלאה, וכשהקהל ענה אמר אחרי 'ויחונך', הוא ניצל את ההפוגה הזאת לשניה אחת, ניתק את הטלפון והמשיך הלאה.

"כשירדנו מהדוכן, ראיתי שאנשים מסתכלים במבט קצת זועם, חלקם הסתכלו על הכהן השני ואחרים חשבו שאולי היה זה הטלפון שלי... זה בהחלט לא היה נעים, ואכן הכהנים יודעים שצריכים להקפיד ביתר שאת על כך שבתפילת שחרית הטלפונים יהיו מנותקים או על מצב שקט - דבר שמומלץ לכל אדם שמתפלל, בין אם הוא כהן ובין אם לא".

הרב פרנצ'ו מוסיף אנקדוטה: "אני זוכר מקרה שבו כהן אחד עלה לדוכן, ושכח לחלוץ את הנעליים שלו... כולם העירו לו 'נו, נו' והוא לא הבין מה רוצים ממנו, כשהוא קלט במה מדובר, זה היה מאוד לא נעים".

הרב כהן משלים אותו: "שלא לדבר על כהנים שעולים לדוכן לאחר שהם חולצים נעליים, וכשהם יורדים הם בטעות נועלים נעליים של כהן אחר, אז בכלל מתחילה חגיגה, והכהן שנשאר בלי נעליים מתחיל לבדוק את הרגליים של כל הכהנים האחרים..."

המבצע הגדול

תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 288 ש"ח

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'

6 כרכים כריכה קשה

הכרך החדש של שו"ע

בהוצאת 'דרשו'

שווי המתנה בחנויות 574 ש"ח

שעבוד לא היה

תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 312 ש"ח

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'

6 כרכים כריכה קשה

ספר 'המפתח'

על 'משנה ברורה'

הכרך החדש של שו"ע

בהוצאת 'דרשו'

שווי המתנה בחנויות 637 ש"ח

"אשתי נכנסה לסלון כדי לראות איך אנחנו מתקדמים, והעירה אותי... 'נו, מה קורה? מתקדמים???' מיהרתי להסות אותה. היא קצת נבהלה כשראתה שיש לי דמעות בעיניים, אני לא בוכה אף פעם. אבל אז הצבעתי על הבן שלי, והיא מיד הבינה למה אני בוכה..."

איך התחולל המהפך בליבו של הבחור שהחל לאהוב את לימוד התורה?
כיצד נשלחה הישועה לאברך שהסכים לוותר על המלגה הכספית של הכולל?

הרב עמרם בינעט

"אם פְּחֻקְתִּי תִלְכּוּ" (ויקרא כ"ו, ג')

נמצאים במקום שונה לחלוטין. אם אצל אדם רגיל אחד ועוד אחד שווה שניים, אצלם אחד ועוד אחד שווים מיליון. אם אצל אדם רגיל שהולך בדרך העולם יותר הוצאות זה מתכון בטוח למחסור בכסף, אצלם זה עובד בכיוון הפוך... הם הולכים בדרך התורה..."

האיש העומד מולי החוויר מעט, שפתיו רטטו בהתרגשות, הוא התכופף אלי ולחש על אוזני: "גם אצלי! גם אני הרגשתי את זה! הייתי רעב ללחם, פעמים רבות הלכנו לישון רעבים אני ובני ביתי. אבל החלטנו שלא אפנה לחפש עיסוקים אחרים מלבד עסק התורה, וראה זה פלא... המצב הכלכלי שלי מצוין! לא פחות!"

רבותינו הקדושים אומרים בזוהר הקדוש, אשרי חלקם של כל אלו העוסקים בתורה, מאחר וכשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, הוא הסתכל בתורה הקדושה, ובהתאם לה ברא את העולם. ובלשונו המפורסמת של הזוהר הקדוש: "זכאין אינון כל אינון דמשתדלי באורייתא, בגין דכד ברא קודשא בריך הוא עלמא, אסתכל בה באורייתא וברא עלמא".

על פניו נראה שלמרות שזאת אחת האמרות המפורסמות ביותר של הזוהר הקדוש, בדרך כלל היא מצוטטת בהקשר קצת שונה מהכוונה המקורית. בדרך כלל מתייחסים לה כשרוצים לומר כמה שהתורה היא מכוונת ומדויקת, ושכל מילה בתורה בונה עולמות או חלילה שימוש לא נכון בה עלול להחריב עולמות.

לפני תקופה ישבתי בבית המדרש בסתם יום של חול, והרהרתי ביני ובין עצמי במאמר שאני רוצה לכתוב, הלוא הוא המאמר שלפניכם. חשבתי בנושא והפכתי בו, והנה ניגש אלי אברך מורם מעם, יהודי של צורה שיגע ועמל יזמם ולילה, ושואל אותי בדרך צחות: "ר' עמרם, על מה אתה חושב? למה אתה כל כך רציני ומהורהר? אתה מכין לנו עוד מאמר ל'לקראת שבת'?...".

אמרתי לו שהוא אכן קלע למטרה. הניחוש שלו היה נכון, אני באמת חושב על מאמר ל'לקראת שבת'.

הוא חיך חיוך רחב ושאל אותי: "נו, אז אולי תספר לי על מה אתה מתכוון לכתוב בפעם הבאה? אני ממש סקרן לדעת!"

שיתפתי אותו במחשבות שלי. אמרתי לו שאני חושב שיש בעולם שתי דרכים מרכזיות. יש 'דרך העולם', ויש 'דרך התורה'. לא הרי זו כהרי זו, ולא הרי זו כהרי זו. אין להן צד שווה והן כמו שתי דרכים מקבילות שלעולם לא ייפגשו.

"למה אתה מתכוון?", הוא הוסיף לברר, ואני עניתי לו בשמחה. "אני מתבונן במה שקורה מסביבי", אמרתי לו, "נער הייתי וב"ה אני כבר קצת מבוגר, ואני רואה את כל החברים שלי וגם כאלו שאני מכיר רק 'מלמעלה', יהודים שקבעו את מושבם בבית המדרש, והתמודדו בצעירותם עם דחקות נוראה ועוני מחפיר. אנשים שחיו עם משכורת של 1,200 שקלים לחודש ומזה היו צריכים לפרנס אשה ושניים או שלושה ילדים, בדוחק נורא ובעניות מזעזעת, ובכל זאת הם נשאר דבוקים בתורה ולא פרשו מהעיסוק בה.

"אני מסתכל היום, אחרי שעברו 20 או 30 שנה, ואני רואה דבר מדהים! הם כולם חיים ונושמים, לא חסר להם כלום. מצבם הכלכלי אולי לא בשמים, אבל הם מסתדרים. הם התחילו לחתן ילדים, ולמרות ההוצאות הכבדות, הם מסוגלים לארח אותם כל שבת, ולהגיש לשולחן דגי סלומון, מנת עוף לכל אחד, דברים שפעם הם יכלו רק לחלום עליהם. פלא עצום!!!

"חייבים לומר", הוספתי, "שהאנשים האלו לא חיים על פי דרך העולם. הם חיים על פי דרך התורה. יש להם מסלול מקביל, הם

**"האנשים האלו לא חיים על
פי דרך העולם. הם חיים על פי
דרך התורה. יש להם מסלול
מקביל, הם נמצאים במקום שונה
לחלוטין. אם אצל אדם רגיל
שהולך בדרך העולם יותר הוצאות
זה מתכון בטוח למחסור בכסף,
אצלם זה עובד בכיוון הפוך...
הם הולכים בדרך התורה..."**

הדברים.

"רק הכוונה היא זאת: מפני שאין אנו יודעים מאיזה דבר לקבל חיות, לכן אנו צריכים לקבל חיות מכל דבר שבתורה, ולשבר החיות שלו הגשמי ביגיעה רבה ע"ז".

רבינו הקדוש ה'בית אהרן' מקרלין, מסביר לנו דבר נפלא. לכל אדם יש שורש בתורה, אבל אנחנו לא יודעים איפה השורש שלו. ומשם, מהמקום הזה שבו נמצא השורש של האדם, הוא שואב את החיות שלו.

שמעתי פעם בשם מרן החזון איש זצוק"ל, שאמר דבר דומה מאוד, אבל הוסיף על כך שכשאדם לומד את החלק הזה שבו נמצא השורש שלו, הוא מתחבר לתורה ומקבל חשק וצימאון ללימוד התורה. כל עוד האדם לא התחבר לשורש שלו בתורה, הוא לא יוכל ליהנות מדף גמרא, לא יהיה לו צימאון ללימוד תורה!

בבית הכנסת שבו אני מתפלל, היה בחור אחד שהיה מסתובב קצת, נכנס מעת לעת להתפלל שחרית או מנחה ומעריב. בחור מאוד נחמד, נראה ירא שמים, אבל הוא לא היה מתמיד גדול. בין מנחה לערבית הוא היה פשוט משתעמם, מחכה שיתחילו כבר להתפלל ערבית, ראו עליו שהוא לא בחור שמסוגל ליהנות מדף גמרא.

בהמשך הבחור הזה נעלם לו, מצא לו בתי כנסת אחרים להתפלל בהם. אחרי כמה שנים ראיתי אותו בבית כנסת אחר, יושב ולומד בהתלהבות, מנותק מהעולם, שקוע כל כולו בגמרא. עמדתי משתומם. ראיתי בחור שפשוט עשה מהפך. איזה גישמאק! איזו מתיקות. התחלתי לקנא בו קצת...

כמה ימים אחר כך פגשתי את אבא שלו, היה קצת לא נעים, אבל לא

אבל אם ניצמד לפשט הפשוט של הדברים, שכמובן יש בהם גם רבדים עמוקים מאוד, נגלה שהזהר אומר משהו הרבה יותר פשוט והרבה יותר בסיסי: מי שעוסק בתורה, זוכה בפיס! הרי הקדוש ברוך הוא הסתכל בתורה וברא על פי את העולם, ואם כן, זה עובד ככה: כשלומדים תורה, מתחברים ומתקשרים לבסיס שעליו העולם מושתת. זה בעצם נקרא להיות 'קרוב לצלחת', ככל שהמעמד של העובד בחברה קרוב יותר לעמדת הבעלים והמנהל הראשי, הוא לוקח נתח גדול יותר מהעוגה. אם אתה מחובר ומקושר לבסיס שעליו הושתת וממנו נברא העולם, אתה נמצא מעל כל הבעיות, מעל כל המהמורות והמכשולים שנמצאים בדרך. בין אם הם כספיים ובין אם הם בתחומים אחרים. אתה צועד בדרך התורה!

אבל כאן אני רוצה ברשות הקוראים הנלבבים, להיכנס לעוד נקודה. נקודה חשובה מאוד, וקשורה בקשר בל ינתק עם מה שאמרנו עד כאן:

לא פעם אנחנו רואים תופעה עצובה ומצערת מאוד. ילד שלמד בחיידר וקיבל ציונים סבירים ואפילו טובים מאוד, הוא עלה לשיבה, למד בסדרים כמו ילד טוב, נחשב לבחור איכותי, התקבל לשיבה גדולה מצוינת, ותמיד הרווה את הוריו נחת. הוא למד כשצריך ללמוד, ועשה מה שצריך לעשות. אף פעם לא התמרד, לא הלך נגד הזרם, לא עשה בעיות, לא התקשה בלימודים. ילד חלק, בחור חלק!

ואז מגיע היום והוא יוצא מעולמה של ישיבה. הוא מתחתן, מקבל אישיות משל עצמו, ולפעמים גם יוצא לעבוד. ו... הוא שוכח שפעם הוא היה בחור ישיבה. הוא שוכח שפעם הוא היה יושב ולומד, הש"ס שהוא קיבל מהשווער שלו בין האירוסין לחתונה, מעלה אבק. את השולחן ערוך שהוא קיבל במתנה מהגיסים, הוא לא פתח אפילו פעם אחת. לבית הכנסת הוא מגיע תמיד דקה אחרי תחילת התפילה, ונעלם ממנו בשנייה שמסיימים להתפלל. אין לו שום געגוע ללימוד, אין לו שום חשק לפתוח גמרא ולצלול בעומקה של סוגיא.

ההורים והחברים עומדים ותופסים את הראש שלהם: מה קורה פה? איך ייתכן? למה הוא לא מתגעגע ללימוד? אותו בחור שבישיבה היה בחור רגיל לכל דבר ועניין, הוא תמיד היה בעניינים וידע מה לומדים, במבחנים הוציא ציונים סבירים ואף מצוינים. מה קרה לו? אולי זאת האשה שלו ששינתה אותו? אולי הלחיצו אותו יותר מדי כשהיה תחת סמכות אחרים ועכשיו שהוא יצא לעצמאות הוא משתחרר מכל הכבלים שכבלו אותו עד כה???

כל התשובות אפשריות, כל מקרה לגופו, אבל במקרים רבים, התשובה היא הרבה יותר יסודית. הבחור הזה באמת למד ואפילו למד טוב, אבל הוא לא התחבר ללימוד.

אני רוצה להעתיק לכאן קטע קצר מתוך הספר הקדוש 'בית אהרן', בפרשת נח: "יש איש שמקבל חיות מלימוד פסוק. ויש שמקבל חיות מגמרא. ויש שמקבל חיות מזוהר.

"וכל אחד צריך לחפש ולמצוא החיות הקודש שלו בהתורה. ואין כוונתי חס ושלום שלא לקבל חיות משארי דברי תורה רק מאלו

זה עלה לי כמה אלפי שקלים, אבל בתוך כמה חודשים הוא סיים את כל ה'משנה תורה', והתחיל ללמוד פעם שניה. פתאום היו לו מושגים בכל מקום, הוא לומד גמרא, והוא כבר מכיר אותה, מהרמב"ם. זה נמצא בספר זמנים, זה נמצא בהלכות מלכים ומלחמותיהם, זה בהלכות קניין... הבחור שולט!

"הוא קיבל כזה חשק ללימוד, והיום הוא לומד גם גמרא וגם רמב"ם וגם משנה ברורה, וגם חומש ורש"י כל שבוע את כל הפרשה, ויש לו עוד סדרי לימוד, בלי עין הרע".

ועכשיו אני רוצה לחבר את הקצוות של כל האמור בסיפור אחד קטן שאירע ממש בשבת האחרונה.

יצאתי מבית הכנסת וצעדתי לבית, והנה אני פוגש שני אברכים שלומדים בחברותא. שניהם קרובי משפחה, כך שעצרתי לשוחח איתם מעט, ותוך כדי דיבור הגעתי לחלק הזה של 'החלק האישי' שיש לכל אחד בתורה.

שניהם הסתכלו עלי כלא מאמינים: "בדיוק דיברנו על זה", סיפר אחד מהם, "אמרת לי, לו, שהרגשתי שאני לא מתחבר למה שלומדים בכולל. כמה שניסיתי ללמוד עם כולם, לא היה לי סיפוק מזה, והתחלתי ללמוד לימוד אחר באופן עצמאי.

"ראש הכולל לא אהב את זה, ואמר לי שאם אני לא לומד מה שלומדים בכולל, הוא יפסיק לשלם לי מלגה.

"התלבטתי מאוד, ולאחר מכן הגעתי למסקנה שאם אני רוצה כסף, עדיף ללכת לעבוד. אני נמצא בכולל כי אני רוצה ללמוד, לא בגלל שאני רוצה כסף, ולכן אני אלמד מה שליבי חפץ, ואם ראש הכולל לא ישלם לי מלגה, שלא ישלם. הקב"ה כבר ימצא דרכים.

"המשכתי ללמוד את מה שליבי חפץ, ובסימונו של אותו חודש, יצר איתי קשר היהודי שמשכיר לי את יחידת הדיור שבה אני מתגורר, ואמר לי שהוא עשה חשבון נפש עם עצמו, והגיע למסקנה שהוא גובה ממני מחיר גבוה מדי עבור השכירות. הוא רוצה להפחית לי את שכר הדירה ב-300 שקלים לחודש!

"לא זו בלבד, אלא שהוא גם רוצה לשלם לי רטרואקטיבית על כל החודשים שעברו מאז שאני שוכר אצל את הדירה... הוא בא אלי ונתן לי החזר כספי במזומן, בלי שביקשתי ובלי שמישהו הכריח אותי".

הנה כי כן אנחנו רואים, שכשיהודי מוצא את הדרך שלו בלימוד התורה, את המקום ששייך אליו ולשורש נשמתו, הוא מקבל ממנו חיות. לא רק חיות רוחנית, אלא גם חיות גשמית - פיזית, כי הקב"ה הסתכל בתורה וברא את העולם על פיה, ומי שצועד בדרך התורה, הדרך האישית שלו, נמצא מעל כל הטבע, וחי על פי נס!

יכולתי להתגבר על הסקרנות: "תגיד לי ר' יצחק", שאלתי אותו, "מה עשית לבן שלך? מה נתת לו לאכול שהוא קיבל פתאום כזה חשק ללימוד? ספר לי על שיקוי הקסמים שלך, גם אני רוצה קצת מזה, יש לי עוד כמה בחורים שהייתי שמח לתת להם לשתות את המשקה הקסום הזה, שיגרום להם להתהפך בצורה כזאת...".

אביו של הבחור צחק ואמר לי, "הלוואי שהייתי יודע מה יכול לעזור לכל הבחורים... אני יכול לומר לך רק מה עזר לבן שלי!".

וכך הוא מספר: "במשך שנים, מאז שהיה ילד בכיתות הגבוהות של החיידר, עקבתי אחרי הבן שלי בדאגה. ראיתי שהוא לא אוהב ללמוד. כמה שהוא ילד טוב, ירא שמים, יש לו פה נקי ברוך ה', הוא נשמר מאוד שלא לעבור על דברי התורה, אבל הוא לא אוהב ללמוד. מה לעשות? התפללתי והתפללתי, אבל לא ראיתי שינוי גדול.

"יום אחד, כשניקינו את ארון הספרים לפסח, הוצאנו החוצה את כל הספרים והנחנו על השולחן, וכך ניקינו ספר אחר ספר, והנה אני שם לב שהבן שלי שקע בקריאה... לרגע רציתי לזרו אותו, מה אתה חולם, יש לנו עוד הרבה עבודה! צריכים לסיים את כל הספרים, כדי שאמא תוכל להתקדם עם ניקיון הסלון!

"אבל בהברקה של רגע אמרתי לעצמי, עצור! אל תגיד לו מילה. סוף סוף הילד מתעניין במשהו, תן לו לקרוא! תן לו ללמוד!

"המשכתי לנקות לבדי את הספרים, ואט אט קצב העבודה שלי פחת גם הוא. עמדתי עם ספר ביד, סמרטוט לח ביד השנייה, אני מנגב את הכריכה שוב ושוב, ולא שם לב שאני נועץ בבן שלי עיניים ופשוט מתחיל לבכות. הילד לומד! הוא לומד מעצמו! בלי שידרשו ממנו, בלי שיכריחו אותו... הייתי ממש מהופנט.

"אשתי נכנסה לסלון כדי לראות איך אנחנו מתקדמים, והעירה אותי... 'נו, מה קורה? מתקדמים???' מיהרתי להסות אותה. היא קצת נבהלה כשראתה שיש לי דמעות בעיניים, אני לא בוכה אף פעם. אבל אז הצבעתי על הבן שלי, והיא מיד הבינה למה אני בוכה. עמדנו שם שנינו, נרגשים ומאושרים!

"לאט לאט התקרבותי ובדקתי מה הוא מחזיק ביד. היה זה ספר 'זמנים' מ'משנה תורה' לרמב"ם. הוא למד הלכות שבת, הלכה אחרי הלכה, פרק אחרי פרק. הוא היה מרותק.

"המשכתי לנקות, והבן שלי המשיך לקרוא. אחרי קרוב לשעה הוא התנער, ואמר: 'וואו, לא ידעתי שהרמב"ם כזה מרתק!!!'.

"אמרתי לו, יקירי, בוא נלך עכשיו לחנות הספרים הקרוב, ואקנה לך את הסט הכי יפה של הרמב"ם. אם זה מה שאתה אוהב, תלמד את זה!

"צעדנו יחד, קניתי לו סט רמב"ם, והילד קרא אותו בשקיקה. כדי לחזק את העניין עשיתי לו מבצע ונתתי לו פרסים על כל התקדמות נוספת.

077-2222-666 או ***4992**

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

יום למחרת הפתיחה הגדולה, נצפה ר' שלמה כשהוא חוצה את הכביש ונבלע בפתח בית הדפוס החדש. בעל בית הדפוס שכבר לא ידע למה לצפות, חרד לבאות, הוא בא לצעוק או להגיש תביעה לבית הדין, וחשב לעצמו...

על כמה שורות בספר אמונה וביטחון למרנא החזו"א זצ"ל, שמאחוריהם מקופל סיפור חיים מרתק

מאת: הרב ישראל היימן

"אם בחקתי תלכו" (ויקרא כ"ג, ג')

לא רבים יודעים אבל ישנן כמה שורות בספר אמונה וביטחון למרנא החזו"א זצ"ל, שמאחוריהם מקופל סיפור חיים מרתק שרק חלקו המזערי יובא כאן.

המדובר הוא בשורות קצרות בפרק ב' אות ה' שם מרחיב החזו"א במידת הביטחון. הנה הציטוט: "ואכן מידת הביטחון קנין הלב... לא יחת אם רעהו פותח חנות, ישתדל עוד לעזור לרעהו, לתקנו בעצה טובה, לעשות עבורו ולשקוד על תקנתו, וכמה מן הקדושה מוסיף בעולם לראות איש עושה חסד עם המתעתד להתחרות עימו... אשריו ואשרי דורו."

שורות אלו מקפלות תחתיהן מעט מזעיר מהליכותיו והנהגותיו הנאצלות של רבי שלמה כהן זצ"ל בעל בית הדפוס המיתולוגי בבני ברק של אותם ימים, בה זרח אורו המבהיק של מרנא החזו"א עליה ועל הגולה כולה.

בית הדפוס שהיה היחיד בבני ברק, ריכז את כל מה שהיה לתחום הזה להציע באותם ימים. הוא היה נחשב בית דפוס איכותי, שנתן כל שרות שהוא שהיה קשור לתחום. ר' שלמה התפרנס ברווח מאותו בית דפוס, שחוץ ממה שהיה בית מלאכה הוא גם היה מפעל חיים. בניו שהיו שותפים לעסק המשפחתי, ניהלו ברמה את בית הדפוס כל אחד בתחום עליו הוא היה מופקד, כשר' שלמה עומד על גביהם ומנהל את העסק ביד רמה.

ביום בהיר חם ודביק אחד, חנתה משאית עמוסה חומרי בניה ברחוב בו שכן בית הדפוס, ובמדרכה ממול כמה עשרות מטרים משם, החלה פעילות בניה קדחתנית. יומיים בדיוק עברו עד שהשמועה נפוצה בכל העיר הקטנה דאז, בית דפוס חדש, משוכלל ומודרני עומד לקום בעיר. בעליו לא מצאו שום מקום אחר בכל רחבי העיר, שאז עוד לא הייתה צפופה כל כך, רק באותו רחוב סמוך ונראה לבית הדפוס הוותיק והמצליח של ר' שלמה.

הרחש בחש צף ועלה, אלו מצדדים בפתיחה של בית דפוס נוסף ואלו מצקצקים בלשונם בטענת 'עני המהפך בחררה' וכו'... אלו ואלו מסכימים בדעתם ובשפתותיהם שהמיקום שנבחר לבית הדפוס החדש הוא 'לא מוצלח' ואף גרוע מכך...

דיבורים לכאן ודיבורים לשם - הבניה התקדמה בקצב מזוהז, ואף אחד מהמדברים לא שם לב לעובדה שממשפחתו של ר' שלמה לא

יצאה אף מילה או הבהרה בנושא. כל מי שנכנס לבית הדפוס באותם ימים, בין אם הוא היה צריך עבודה כלשהי ובין אם סתם בא לרחרח, יצא בלא כלום. אלו שניחוונו בישרות גלויה ושאלו במפורש, נענו בהנהון סתמי ובמשיכת כתף נמרצת. ר' שלמה אסר מכל וכל על כל עובדי בית הדפוס, להעלות על דל שפתותיהם מילה וחצי מילה בנושא.

תקופה קצרה מאד עברה, וחונכת בית הדפוס החדש נחגגה במסיבה מתוקשרת. מודעות גדולות צבעוניות ומזמינות בישרו לציבור הרחב על הפתיחה הדרמטית, שמלווה במבצעים מיוחדים ובמחירים זולים במיוחד. בניו של ר' שלמה שניסו לדבר איתו על הנושא, ולנסות להיערך לבאות - נתקלו בחומה אטומה. הוא לא מוכן לדבר על זה בשום פנים ואופן. "לא אתם ולא הוא, נותנים לי ולכם את הפרנסה, הכסף, הלקוחות וכל רווח שהוא, מגיע ישירות מאיתו יתברך. ולו אין הבדל אם יש כאן בעיר וברחוב בית דפוס אחד או עשרה."

יום למחרת הפתיחה הגדולה נצפה ר' שלמה כשהוא חוצה את הכביש, ונבלע בפתח בית הדפוס החדש, בעל בית הדפוס שכבר לא ידע למה לצפות, חרד לבאות, הוא בא לצעוק או להגיש תביעה לבית הדין, חשב לעצמו. הוא הכין את עצמו בשניות הבודדות מאז הוא ראה את דמותו של ר' שלמה בפתח בית הדפוס, עד שהוא ניגש אליו פנים אל פנים, לכל מה שיכול להיות רק לא למה ששמעו אוזניו בשניות הבאות...

זיך
אה
לבב

29 יתומים

נישאים בין ל"ג בעומר לשבועות

ברכת מרן הגר"י זילברשטיין ש

לכל התורמים סך 290 ש"ח ל-29 היתומים הנישאים בין ל'
"יזכו מידה כנגד מיד

**לראות את כל ילדיהם
בתורה וביראה ונחת י**

קבוצת יתומים בשנת
צ"ק ט"ו

**לתרומות עבור 29 יתומים המתחתנים בחודש
אייר - קרן מס' 10860**

.....
(הכסף מתחלק בין כולם לפי הצרכים - לפי הוראות הרבנים)

היו זרעי וזרע זרעי, תלמידי חכמים זה
זבים למעלה, ונחמדים למטה. ותהי
ם, לתורה ועבודה, הכל ב

שליט"א

ל"ג בעומר לשבועות:

דה

עולים

הודית"

בכל תרומה יש לציין עבור קרן 10860

1800-39-47-47

"זה משהו מאוד מרגש ומרומם", הוא מנסה לבטא את האושר במילים, "זה פשוט מדהים לקלוט ולהפנים שאכן זכינו ללמוד ולסיים את כל המשנה ברורה. אני לא יכול להגיד שאני זוכר את כל הפרטים, אך לפחות, לזכות ולדעת היכן יש שאלה או לדעת מושגים בסיסיים בהלכה, לזה זכיתי בסייעתא דשמיא"

שיחות עם נבחני 'דרשו' בדרכם לידיעת התורה, והפעם עם הרה"ח אפרים מאיר מעט מירושלים

הרה"ח אהרן כהן

רכבת מסגרת ה'דף היומי בהלכה' ממשיכה במסעה. פנינו לרב אפרים מאיר מעט מירושלים, הזוכה להשקיע בלימוד ושינון המשנה ברורה כסדר, לצד השתתפות קבועה מבחן החודשי הקבוע, לשמוע ממנו ולהחכים בדרכי הלימוד וידיעת ההלכה.

מה גרם לך להצטרף ולהבחן על ה'דף היומי בהלכה'?

"היה זה בשנת תשס"ט", משחזר הרב אפרים מאיר מעל עשר שנים אחורה. "עד אז כבר גם זכיתי ללמוד חלקים מהמשנה ברורה, אך תמיד בער בקרבי הרצון לזכות ולעבור על כל המשנה ברורה בלימוד בצורה מסודרת וברורה. כך, שמיד שהתפרסמה בשורת ה'דף היומי בהלכה', מצאתי את אשר חפצתי וברוך השם הצטרפתי למסגרת הייחודית.

"ברוך השם, אנו אווזים כעת במחזור השלישי. בשני המחזורים הראשונים הייתי לומד בערב עם חברותא סדר של בין שעה לשעה וחצי, כשאכן אז בתקופות שלמדנו שעה וחצי, הספקנו גם ביאור ההלכה. כך או כך, כיום אני לומד את זה לעצמי לבד".

כמה פעמים למדתם? היתה חזרה חודשית לפני המבחן?

"בדרך כלל היינו מספיקים אחרי לימוד כל החומר, גם לשנן ולחזור ביחד לפחות על חלק מהחומר, כשלצד זה אני השתדלתי במאוד לפחות לסיים לשנן ולחזור על כל החומר בלימוד דברי המחבר רמ"א עד המבחן".

מתי אתה לומד היום? בדרכים?

"האמת היא", משתף הרב אפרים מאיר בגילוי לב, "לפני כשנה עם התחלת המחזור השלישי, הייתי לומד בלי החברותא ובלי זמן קבוע, ואז ראיתי שהעסק לא הולך, כי הייתי מוצא עצמי בסוף החודש כמה ימים לפני המבחן כשעדיין לא למדתי חלק ניכר מהחומר.

"על כן קבעתי לעצמי זמן מיד בבוקר, בו אני לומד בכל יום את העמוד היומי, לצד זה הוספתי ושריינתי לעצמי שני זמנים ביום, כרשת בטחון להשלמת הלימוד ליום שבו לא הספקתי ללמוד את הלימוד בבוקר. בכל מקרה", ממשיך הוא בחיוך, "גם בשאר הימים

שכן למדתי בבוקר, הזמנים האלו מנוצלים לסכם ולשנן נקודות ההלכה שלמדתי בבוקר".

איך הרגשת כשקלטת שכן, זכית לסיים ולדעת כל המשנה ברורה?

"זה משהו מאוד מרגש ומרומם", נשמע הוא מנסה לבטא את האושר במילים, "זה פשוט מדהים לקלוט ולהפנים שאכן זכינו ללמוד ולסיים את כל המשנה ברורה. אם כן", ממחר הוא לצנן את ההתלהבות, "לצערי אני לא יכול להגיד שאני זוכר את כל הפרטים, אך בכל מקרה, לפחות לזכות ולדעת היכן יש שאלה או לדעת מושגים בסיסיים בהלכה, לזה זכיתי בסייעתא דשמיא!".

מה תוכל לציין כטיפ כנבחן וותיק לכלל המצטרפים והנבחנים?

"הכלל הראשון הוא בוודאי, שאם רוצים להצליח כדאי מאוד ללמוד עם חברותא בשעה קבועה כל יום. לצד זה, באם רוצים גם לזכור את הלימוד וההלכה, מומלץ מאוד להוסיף ולהשקיע לסכם ולשנן את הלימוד, כשלוז מועילה מאוד ההחלטה להצטרפות להיבחן בכל חודש על הלימוד, דבר המהווה מסגרת מדרבנת לעמוד בקביעות בסדרי השינון והחזרות.

"באם אין זמן לשנן כמה פעמים את כל הלימוד, לפחות לשנן את דברי המחבר והרמ"א, שכך זוכרים את עיקר הלימוד ומילא גם

היכיתי מעט וכשראיתי שהגשם לא מפסיק לרדת, התחלתי ללכת לתחנת האוטובוס והגשם יורד עלי בחזקה... התרטבתי כולי... וכשהאוטובוס הגיע הוא היה מלא באנשים רטובים וכך הצטופפתי בין כולם, עד שסוף סוף הגעתי הביתה כשכולי רטוב מכף רגל ועד ראש... אה... איזו השגחה פרטית...

'השגחה פרטית' או 'סיפור הצלחה'?

הרב ישראל ליוש

"וַנִּתְּתִי גֶשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם... " (ויקרא כ"ה, ד')

חלוקות הברכות שנאמרו בפרשתנו מהברכות שנאמרו בפרשת משפטים, מציין הרמב"ן. שם הברכות נאמרו בלשון יחיד: 'וַיְבָרֶךְ אֶת לְחֶמְדָּךְ וְאֶת מִימְיָךְ וְהִסְרֵתִי מִחֶלְהָ מִקְרָבְךָ', 'לֹא תִהְיֶה מְשַׁפְּלָה וְעַקְרָה בְּאַרְצֶךָ אֶת מִסְפְּרֶךָ אֶמְלֵא'. ואילו כאן הן כתובות בלשון רבים: 'וַנִּתְּתִי גֶשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם... 'וְהִשִּׁיג לְכֶם דְּיֵשׁ אֶת בְּצִיר... ' וְאֶכְלֶתֶם לְחֶמְכֶם לְשִׁבְעַת וַיִּשְׂבַּתֶּם לְבִטַח בְּאַרְצְכֶם...'

והטעם, מבאר הרמב"ן, שהברכות שנאמרו ליחיד הם ניסים נסתרים, כי אמנם הקב"ה ממלא בטוב את ימי החסיד העובד אותו ושומר את כל מצוותיו, הוא גם שומרו מן החולי, מן העקרות ומן השכול, אך פעמים יקרה שאף רשע יתברך בברכות הללו, ועל כן הנסים הללו נסתרים הם.

אבל הברכות שבפרשתנו נאמרו בלשון רבים, כי הן מיועדות לכלל העם כאשר כולם צדיקים, וזהו נס גלוי, כי אף שהברכות הללו הם הנהגות בטבע הבריאה, עולם כמנהגו נוהג, הגשם יורד, הארץ נותנת פריה ושלוש לנו עם אויבנו, מכל מקום כאשר זה נעשה לארץ אחת ועם אחד בתמידות, זהו נס גלוי, ועי"ז יודע לכל כי מאת ה' היתה זאת, וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך.

דברי הרמב"ן מתאימים עם דבריו המפורסמים בסוף פרשת בא: 'ומן הנסים הגדולים המפורסמים, אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד...', גם כאן מזרז אותנו הרמב"ן לחזק בליבנו את האמונה שאף טבע הבריאה המונהגת עם הכלל, הם נסים גלויים, אלא שהם קורים בצורה של עולם כמנהגו נוהג.

כתלמיד נאמן הוא בא לשאול בעצתו של מורו ורבו רבי יואל טייטלבוים זצ"ל. "האם אתה מצליח לכלכל את ילדיך?" שאל אותו רבי יואל. "אני אמנם מצליח בקושי רב לתת לחם לפי הטף, אלא שילדיי גדלים ואני כבר רואה מול עיני את שעת חופתם, ואת הוצאות חתונתם כבר לא אוכל לשאת...!"

"יהודים מחתנים את ילדיהם בין בארץ ובין בחוץ לארץ" - השיב לו רבי יואל זי"ע - "שניהם אינם יודעים כיצד ישיגו כסף להוצאות נישואי ילדיהם, אלא שבני ארץ ישראל רואים בחוש כיצד הם מצליחים להשיג כסף מחוץ לגבולות הטבע, ואילו לבני חוץ לארץ השפע מגיע בדרך הטבע, וכי שווה לך לוותר על הנהגה ניסית שלא בדרך הטבע...!"

בשביעי של פסח, לפני מעמד שירת הים ברוב עם, זכיתי לשמוע דרשה מהגאון רבי חיים קלופט שליט"א. הוא עורר את הציבור לאמונה פשוטה שכל מקרנו מאת ה' בהשגחה פרטית, מהמאורעות הגדולים עד פרטי הפרטים.

בדבריו הזכיר שהיום רגילים לקרוא לסיפורי ההצלחות 'השגחה פרטית', אבל האמת שכל מה שקורה גם אם לא כל כך הצליח הוא 'השגחה פרטית', והוא סיפר מעשה נפלא:

יום אחד יצא הגאון רבי יונה מרצבך זצ"ל מיישיבת קול תורה, והנה התכסו השמיים בעבים, גשם זלעפות יורד, ורבי יונה לא היה מוכן

עברו כמה דקות, והנה - שוב מורגשת טלטלה בשולחן. אחד הבחורים העמיק את מבטו במעשי הצדיק, ותוך כדי - לפתע פתאום שב השולחן וקרס אל תוך עצמו... שוב השולחן והרצפה קרבו זה לזה, שוב נשפך היין ונשברו המצות, שוב הכל נסו בבהלה ממקומם... ושוב קם הרבי, כשהוא מסיח לפי תומו: 'השולחן הזה... אוי, השולחן הזה...!', והחל לסדר את המהומה. כשהוא נינוח ורגוע...

מי אשם בקריסה הכפולה של השולחן?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"ולא תונו איש את עמיתו" (ויקרא כ"ה, י"ז)

מצויים אנו בימי ספירת העומר, אשר נועדו לטהרנו ולקדשנו בקדושה עליונה, להכין ליבנו ונפשנו לקראת קבלת התורה, ועל ידי זה יושפע שפע רב בכל העולמות. ערב אחר ערב, בהתרגשות ובשמחה אנו מתייצבים לספור את העומר, מתוך כמיהה גוברת ליום הנשגב - יום מתן תורה.

לצד ההכנה לקבלת התורה, כולנו יודעים שימי ספירת העומר הם ימים בהם נוהגים מקצת אבילות, אסור להינשא ולשמוע כלי שיר, וזאת על פטירת 24,000 מתלמידי רבי עקיבא בימים אלו. כאשר בית מדרשו של רבי עקיבא - שהמה ברבבות תלמידים, התרוקן בתוך מספר שבועות

חז"ל מגלים לנו, כי הם צרה זו קרתה בעקבות העובדה ש'לא נהגו כבוד זה בזה'. כלומר, זה לא שהם גולו חלילה, אפילו לא כתוב שהם פגעו או ציערו זה את זה. בדברי חז"ל כלל לא מוזכר כי עשו משהו כמו ידיהם, מוזכר רק מה לא עשו: הם פשוט לא נהגו כבוד אחד בשני! ואז צצה תמיהה רבת: האומנם? וכי רק בגלל שלא נהגו כבוד זה בזה - נגזרה עליהם גזירה כה קשה?

אלא, שכאן מאלפים אותנו רבותינו חכמה בינה ודעת, וחושפים בפנינו מידע דרמטי אודות משמעות המושג 'כבוד'. אכן, ישנו כבוד מגונה, כזה שיש להימנע ולברוח ממנו ככל האפשר. אולם לצד זאת, יש יחס מכבד בסיסי ונדרש, שהוא צורך חיים מהותי, ובלעדיו - יתקשה האדם להתקיים, ממש כך.

כדי שאדם יחיה, יתפתח ויצליח - המינימום של כבוד אנושי כלפיו הוא צורך חיים בסיסי, חמצן ממש, כמו מים לנפש צמאה, כמו אוויר לנשימה במערה חנוקה. כל בני האדם החיים בעולמנו זקוקים לכך שיכבדו אותם מעט, שיכירו בהם, שיעניקו להם תחושה שיש להם ערך, שהם ברי חשיבות, שהעולם לא היה מושלם בלעדיהם. זהו צורך אנושי בסיסי, וכשהוא ניטל - ניטל בלון החמצן המחיה את האדם, נשמטת הקרקע תחת יכולתו לגדול ולצמוח!

הגמרא במסכת ברכות דף כ"ח מספרת, כי כשחלה התנא האלוקי רבי אליעזר, נכנסו לתלמידיו לבקרו. התלמידים שהבחינו במצבו של רבם, ביקשו ממנו עצה לזכות בה בחיי העולם הבא. ומה השיבם רבם הנערץ? - 'היזהרו בכבוד חבריכם!' - תנו כבוד איש לרעהו, כך תזכו לחיי העולם הבא!

וגם כאן שבה ועולה השאלה: האומנם? וכי הכבוד הוא המעניק חיי העולם הבא? וכי זכות הענקת היחס המכבד - היא שמכריעה אם ייכנס האדם בשערי העולם הבא?! - אולם, אם הבנו משמעות הכבוד הבסיסי היא סם חיים, היא הדלק הפנימי המניע את האדם, היא שבכוחה להכריע את גורלו לשבט או לחסד - ברור לנו כי אכן כן: מתן כבוד איש לרעהו הוא המפתח לעולם הבא, כי נתינת כבוד - היא נתינת חיים, כפשוטו!

אחים יקרים. יחס מכבד הוא צורך אנושי בסיסי ונחוץ, בלעדיו - לא ניתן להתקדם בחיים. מניעת כבוד - היא מניעת חיים, ונתינת כבוד - היא נתינת חיים!

פרשת השבוע שלנו מציינת את איסור 'אונאת דברים', והיא החובה שלא לפגוע אדם ברעהו. זהו נדבך נוסף במתן כבוד זה לזה, כי מי שמכבד את זולתו לעולם לא יפגע בו. אבל גם מבלי לפגוע - כמה אפשר לפגוע רק באי נתינת כבוד, באי מתן יחס הולם, בחוסר

התחשבות לצרכיו, לרצונותיו ואפילו לעצם קיומו של הזולת. על כך הסתלקו תלמידי רבי עקיבא בתקופה זו, על כך עם ישראל כואב ואבל עד ימינו אלה!

המסע לתת כבוד איש לרעהו - מתחיל בתוך הבית פנימה, בין בני הזוג, לילדים! - כן, גם לילדים!, לבני המשפחה הקרובה והמורחבת. כאמור, איננו עוסקים באיסור לפגוע - זה מובן מאליו. אנו עוסקים בהענקת יחס מכבד, במתן תחושה שהזולת חשוב לנו, שאנו מוקירים את קיומו, את היותו, את מציאותו, את מעמדו, ומתנהגים אליו בהתאם!

ומשם - את היחס המכבד יש להעניק אף לשכנים, לקהילה, לחברים בבית הכנסת, במקום העבודה, בכל מקום אליו נלך ובו נצעד. כל מי שאנו נתקלים בו - הוא בן אנוש, יהודי הוא חלק אלוך ממעל, חלק מבורא עולם. יתכן שאנו חשויים ממנו, מבוגרים ממנו או חכמים ממנו - וכי בשל כך נימנע מלתת לו את הכבוד האנושי הבסיסי? וכי בשל כך נגזול מאדם את חמצן חייו - את מתן הכבוד?!

בימים אלה הבה נקבל על עצמנו להתחזק במתן כבוד איש לרעהו, בהענקת יחס מכבד אדם לזולתו. ככל שנעמיק את ההכרה והכבוד בינינו - כך נזכה שהאווירה השוררת בתוכנו תהיה אווירה מכבדת ונעימה, בעלת פוטנציאל צמיחה אישי וציבורי גבוה, ובכך נזכה לשמח את בוראנו בראותו את בניו נוהגים בכבוד זה בזה!

האשם הראשון והאשם השני...

לא מזמן התקיימה ההילולא של אותו צדיק, הרה"ק רבי ישעיה ב"ר משה מקרעסטיר ז"ע, והיה רצון שזכותו תגן עלינו. אותו צדיק נודע בהכנסת האורחים רחבת הלב שנהגה בביתו, אשר היה פתוח לכל עובר ושב והכל זכו בו לסעודה שתשביע את רעבונם. הוא נהג לכנות את עצמו 'בעל אכסניה' - כמו בעלים של בית מלון, באומרו כי ביתו הוא כבית מלון והוא בעליו, רק יש הבדל 'קטן': אצלו לא משלמים. וכי בגלל זה אין ביתו בית מלון?...

נקל להבין כי לקראת ליל הסדר, הלילה בו 'כל דכפין יתי וייכול', הכין הרבי את עצמו לאירוח קהל נכבד, אנשים שנקלעו בשולי הדרכים עקב השלגים והבוץ, עניים חסרי בית, חסידים שביקשו להסתופף בצילו, ועוד ועוד. במשך ימים רבים עסק הרבי בהכנות לחג בדקדוק רב, תוך שהוא טורח באפייט המצות, בהכנת הפשר, בנשיאת חביות היין, ובעריכת שולחן הסדר לעשרות אורחים - אשר באו לעשות את הסדר במעוננו.

ידוע היה אותו צדיק ברצונו לטרוח כמו ידיו עבור אורחיו תמיד, וכך גם בליל הסדר. עוד טרם ליל התקדש החג ערך הרבי בעצמו את השולחן, העמיד קערה לפני כל מקום ישיבה, סידר 3 מצות, כד יין, גביע הדור, וכן הלאה. כבעל 'בית המלון' עמד ויודא שאורחיו זוכים לשירות הטוב ביותר, שירות 'זי איי פי'...

בליל התקדש החג מתפלל הרבי בבית המדרש ושב הביתה לעריכת הסדר. האורחים תופסים את מקומותיהם, הרבי ניצב בראש ומוודא כי לאיש לא חסר דבר. רק כשהסדר יוצא לדרך בשעה טובה - נהרה משתפכת על פניו הקדושות, והוא פונה לעבודתו הטמירה בלילה קדוש ונשגב זה...

אלא שלא לאורך זמן - - -

כמה דקות חולפות, ולפתע מהומה, שוד ושבר. הצדיק - שמעולם לא התברך בהרבה מדי כסף אלא בלב רחב ורצון נתינה אינסופי - ערך שולחן עמוס למשעי על השולחן הרעוע שבביתו. כדי לתמוך בשולחן לבל יקרס מעומס האורחים והמוצרים, העמיד כמה רגליים 'תותבות', שיסייעו לשולחן הזקן בנשיאת המשא הכבד.

אלא שאחד האורחים לא הבין את משמעות ונחיצות ה'רגליים' שהרבי סיפח להחזקת השולחן, ומבלי משים בעט בשניים מהן. נקל לשער מה קרה מיד: השולחן עמוס המצות והיין, הקערות וההגדות - פשוט קרס ארצה, המצות התפוררו אל תוך שלוליות יין אדום שהתפרץ משברי זכוכיות הכדים, והסלון כולו - בוקה ומבולקה...

ובעוד הכל קמים מהשולחן בבהלה ונסים אחרנית מבולבלים, הרי שהצדיק רבי ישעיה לא איבד משלוות נפשו גם עתה. הוא בחן את פני המסובים, והבחין היטב מיהו האורח ה'אשם' במהומה שנוצרה, מיהו ה'חכם' הגדול שהתעסק ברגלי השולחן וגרם לקטסטרופה שהתרגשה ובאה לכאן. לנוכח זאת, עזב הרבי את השולחן ההפוך ותוצאותיו הבלתי נעימות, וניגש לאותו אדם כשהוא מרגיעו ומנחמו, מסביר לו בפנים מאירות כי השולחן הוא האשם, ולא הוא! רק לאחר מכן ניגש הצדיק לנקות את המהומה שנוצרה, לייצב את השולחן מחדש ולערוך אותו בשנית. בחלוף פרק זמן משמעותי הוצב השולחן על כנו, והסדר שב לשרור - תרתי משמע...

אלא שגם עתה, לא לאורך זמן... - - -

עברו כמה דקות, והנה - שוב מורגשת טלטלה בשולחן. אחד הבחורים העמיק את מבטו במעשי הצדיק, ותוך כדי - לפתע פתאום שב השולחן וקרס אל תוך עצמו... שוב השולחן והרצפה קרבו זה לזה, שוב נשפך היין ונשברו המצות, שוב הכל נסו בבהלה ממקומם...

ושוב קם הרבי, כשהוא מסיח לפי תומו: 'השולחן הזה... אוי, השולחן הזה!...', והחל לסדר את המהומה. כשהוא נינוח ורגוע אסף את השברים וניקה את הלכלוך, הביא עוד מצות ועוד יין, ושב וערך את שולחן הסדר בשלישית, כשהוא גורר מאי שם עוד ארגזים שיסייעו לשולחן לשאת את עצמו ולהחזיק מעמד, כדי למנוע את הקריסה הבאה...

אלא, שכאמור, אחד הבחורים הבחין היטב במעשי הצדיק. והוא ראה גם ראה את האמת: מי שהקריס את השולחן בפעם השניה - היה הרבי בעצמו, כמו ידיו. הוא ישב בצד השולחן, ובעוד הכל עסוקים בעריכת הסדר - הבחין הרבי כי האורח שבגללו נפל השולחן עדיין מבוויש ונכלם, וגמר אומר 'להוכיח' כי לא הוא האשם...

משום כך, הרבי בעצמו הוא שחיבל ביציבות השולחן, הוא שהביא לקריסתו. נוח לו שהשולחן יקרס שוב - על כל ההשלכות הנגזרות מכך, ובלבד שאותו אורח שהתבייש בשל היותו אשם בקריסת השולחן בראשונה - יפנים ויבין כי לא הוא האשם, השולחן הוא האשם! מדהים! כשחפצים לשמור על כבוד הזולת - עד היכן הדברים מגיעים!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

הנכד ניסה שוב להכניסה לפיו, ושוב תפסו ואמר לו 'ברכה', עד שהנכד בירך ואכל. והיינו שהיה אבא טוב וסבא טוב, אדם נורמלי שניהל חיים נורמלים, ואעפ"כ לא היתה בזה סתירה להגיע לשיא מעלת השקיעות, ההתמדה והיראה.

אספר עוד עובדא אחת ששמעתי מאחד ששמע מבעל המעשה. לפני שנים היתה גניבה גדולה בביתו של מרן זצ"ל, ועד היום לא נודע מי הגנב, והיה חסרון ממון גדול, והרבה כספים של הגמ"ח שניהל מרן זצ"ל נגנבו. ניגש אליו אחד ממשפחתו, ואמר לו שרק על הביטול תורה שעשה הגנב אי אפשר לסלוח, וענה לו מרן זצ"ל בפשטות, "הוא לא עשה ביטול תורה".

והיה ברור צערו הגדול של רבינו זצ"ל, ובפרט שהיו אצלו פקדונות של אחרים, ואף סיפר אז רבינו זצ"ל שאצל החזו"א היתה גניבה ונגנב שעון מביתו, והיה לחזו"א צער גדול שבביתו קורים מעין אלו, ולמרות כל הצער לא זו רבינו ולא במעט מתפקידו האמיתי של עשיית רצון קונו, וכפי שכתוב בחז"ל על הפסוק "ואותו תעבוד", "עבדהו בתורתו"

(מתוך הספר 'אריד בשיח')

שיברך את הבחורים לקראת הישיבות הגדולות שיצליחו שם. ואמר להם 'הילך' ולא יסף.

וזכרני עוד, שישבנו פעם בסעודת ברית של אחד מצאצאיו, והיה שם ציבור מועט, ודיברנו המסובים ביחד במשך הסעודה בדברי תורה, והיתה הרגשה ביתית וקרובה מאד, כמו שאומרים באידיש 'היימיש'. אחר הסעודה נגשתי אליו וביקשתי ממנו ברכה לאחד מקרוביו שהיה צריך לעבור ניתוח מורכב בלב, והיה זה לאחר שישבנו ביחד, וממש שפכתי את הלב, והוא ענה לי ביבשות 'ברכה והצלחה', ואני המתנתי לאזון קשבת כהמשך לכל השיחה שהיתה בסעודת הברית, ואמרתי לו "זה ניתוח בלב" וכו', ואמר לי "כן כן שמעתי ואמרתי ברכה והצלחה", כאומר אמרתי כל מה שצריך, והיתה ניכרת הפתעתו, הוא בירך מכל הלב בכוונה שלמה ואמיתית, שתהיה ברכה והצלחה, ואמר זאת בשיא הריכוז והכוונה, ומה יש יותר מזה? והדברים נפלאים.

עוד ראיתי באירוסים אחד מהנכדים, לקח רבינו את אחד מהנכדים הילדים על ברכיו, והנכד הושיט ידו לאחת מהעוגות שהיו מונחות על השולחן והכניסה לתוך פיו, תפסו רבינו בידו ואמר לו, 'ברכה'

יותר קלה ושמחה. לאורך כל הדרך הזכירו בני המשפחה זה לזה, את הקשיים הנוראים שבדרך הקודמת...

בהגיעם לצאנו כבר חזר ה'דברי חיים' לביתו נאוה קודש, ובהכנסם אל הרבי עם הפדיון נפש ועם התשורה היפה שבידם, התאכזבו מאד: "זהו אינו הרבי!", אמרו איש לאחיו, ופנו תכף החוצה ונתנו קולם על הגבאים והממונים שם: "היכן הרבי? מדוע אין מכניסים אותנו אל הרבי?"

ה'דברי חיים' הבין מיד כי דברים בגו, הוא קראם בחזרה אליו ושאלם את מי מחפשים הם? "מה זאת אומרת?", התפלאו, "את הרבי מחפשים אנו! היינו כאן לפני כחודש ימים עם אבינו זה, אשר היה אז חולה אנוש עם רגל נפוחה מאד, והנה עתה בזכות תפילתו של הרבי נעשה ברוך השם בריא אולם, ובאנו הנה לתת ברכת תודה!".

הבין הרבי שיד בנו בדבר, שכאן רק הוא היה כאן בבית בהעדרו, וציוה לקראו פנימה. תיכף משראה החולה את השינאווער רב לנגד עיניו, התפרץ בבכי בהתרגשות גדולה, והודה לו בכל לב על ברכתו הטובה שהתקמה במלואה!

כששמע ה'דברי חיים' את כל פרטי המעשה, פנה לבנו ושאלו בפליאה: "מנין לך 'סגולות' שכאלו? על סמך מה לקחת על עצמך אחריות כבדה שכזו?"

"פשוט מאד!", ענה השינאווער בחריפותו, "רואה אני תמיד את ארנקו הנפוח של אבא, שברוב הצדקה יורדת וסרה נפחותו... מכאן למדתי שהצדקה יש בה סגולה מיוחדת להסרת הנפחות..." ומי יבוא בסוד קדושים.

(מתוך טיב המעשיות)

כך לפחות יחושו שקיבלו ברכה חמה וטובה, ולא תתאכזב תוחלת נסיעתם הקשה הנה".

בדחילו ורחימו נכנס הבן לחדר אביו בקודש פנימה, התיישב ליד השולחן מן הצד השני, שלא במקום אביו, וקיבל במאור פנים את החולה ששכב על מיטתו ברגלו הנפוחה, ביחד עם בני משפחתו, כאשר הם בטוחים כולם שעומדים הם בפני הרבי בעצמו.

לאחר קריאת הפיתקא (קויטל) כנהוג, דיבר השינאווער רב על ליבם, חיזקם ועודדם באמונה ובטחון בצור עולמים, שאף פעם אין לאבד התקוה. "ואפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים" (ברכות ה:), וכל שכן כשאינה אלא ברגלו. "לכן אפוא זאת עשו!" צוה עליהם [בנו של] הרבי: "במשך חודש ימים מהיום תפרישו מדי יום כך וכך ריניש לצדקה, ובעזרת השם יתברך בסוף החודש, תבוא אליכם הרפואה השלימה, לאורך ימים ושנים טובות!".

המשפחה יצאה מבית הרבי בלב מלא תקוה, לאחר ההבטחה המפורשת שיצאה מפי קדשו. ואכן הקפידו מאד כל אותו החודש, להפריש לצדקה מדי יום ביומו את הסכום המדובר.

לתדהמת הכל, בסוף אותו החודש נעלמה לגמרי הנפחות מן הרגל ועימה כל רעל המחלה. האיש קם על רגליו בריא ושלם כאחד האדם! הרופאים לא האמינו למראה עיניהם, והאיש עם משפחתו שבחו והודו לשמו יתברך, על הנס הגדול שעשה עמהם.

עתה משנעשה קל ברגליו, חשב האיש שמן הראוי לנסוע שוב לצאנו, להודות לרבי הקדוש על ברכתו, ולשמחו בישועתם הגדולה. קיבץ אפוא שוב את בני משפחתו לנסיעה נוספת, והפעם הרבה

ביום חמישי האחרון התקיים כינוס של בני ישיבות בעיר טבריה. הזמינו אותי לשאת דברים בפני המתכנסים, לפיכך בקשתי לסיים את השיעור מוקדם יותר.

מרוב חיפזון, שכחתי לכבות את הטלפון. נכנסתי לרכב והתחלתי לנסוע לכיוון טבריה כאשר הטלפון פתוח, משדר את כל שיחותי ועיסוקי לכלל ישראל...

פתאום צלצל הטלפון האישי שלי. "כבוד הרב! הטלפון פתוח, כולם שומעים את העיסוקים האישיים של הרב..."

אחרי ההלם הראשוני חשבתי: 'בעצם, לא דיברתי דברים שאינם ראויים. אבל, איזו תחושה נוראה. כל מי שרק רוצה יכול לשמוע את דיבוריך בתוך הרכב הפרטי שלך!'

בהזדמנות הראשונה נמחקה ההקלטה מאתר 'קול הלשון', ולי היתה הרווחה...

אך למדתי על בשרי דבר חשוב עד מאד - כל מה שאתה עושה, אומר, חושב, הכל נרשם. עלולים לשדר את דבריך ומעשיך, אולי ב'קול הלשון', אולי במקום אחר. זהו מוסר השכל נורא. עין רואה, אוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים. אל תאמר 'הנני בחדרי חדרים, מי רואה, מי שומע?...' כי ה' - מלוא כל הארץ כבודו!

נחזור לדברינו. ימי הספירה הינם ימים המסוגלים לעלות ולהתעלות מאד. ה'נועם אלימלך' אומר ש'ספירה' מלשון 'ספיר'. אלו ימים מאירים. כלאחד צריך לחתור, שאור היקרות של הימים הללו יקדם וישדרג אותו בעבודת ה'.

כאמור, עלינו להכין עצמנו על ידי ריבוי קדושה וטהרה.

(מתוך הספר 'מפיק מרגליות')

ניצל היהודי את ההזדמנות - ורץ לו אל החופש. השומרים, למרות שהיו שקועים באוכל, מכל מקום שמו לב שהכלבים התחילו לנבוח - והשתתקו מיד. חבל היה להם להפסיק את סעודתם כדי לבדוק את התופעה, אבל כשסיימו החליטו בכל זאת לבדוק, ולחרדתם הם מגלים פירצה בגדר, אחד מ'תושבי' המחנה נמלט...

והכלבים מכרסמים עצמות ושאריות בשר, בערה בהם חמתם. שלפו את אקדחיהם - והרגו את הכלבים...

לאחר מכן שאלו אותם, "מדוע הרגתם את הכלבים, מה הם אשמים?" אמרו השומרים, "כלב כזה, שבעת עמידתו על המשמר חתיכת בשר מבלבלת אותו - אין לו כל ערך..."

כך נוהג עמנו היצר הרע. הוא זורק לנו מפעם לפעם חתיכת בשר כזו או אחרת, ואנחנו, למרבה הצער, מתפתים לא אחת. נעקרים מהתורה הקדושה.

בימים אלו, ימי ההכנה למתן תורה, עלינו להכין כלים מתאימים, בגוף ובנפש, כדי שנוכל לקבל את התורה, כפי שעם ישראל קיבל אותה בחג השבועות כאיש אחד בלב אחד, עלינו לשנס מתניים ולנצל את הימים הגדולים הללו ככל הניתן.

השבוע עברתי טראומה

שלימדה אותי מוסר השכל גדול

השבוע עברתי טראומה שלימדה אותי מוסר השכל גדול. כל יום חמישי אני מוסר שיעור בבית הכנסת 'בן איש חי'. השיעור מועבר בשידור חי למערכת 'קול הלשון' באמצעות קו טלפון המושאר פתוח.

של חסד בראש השנה וביום כיפור, לצד עצם המצווה, מצוות עשה בעצם נשיאת הכפיים.

"ואם אנחנו מדברים על הימים הנוראים", מוסיף הרב כהן, "אני רוצה להוסיף עוד נקודה חשובה: במקומותינו נהוג שהחזן מנגן באמירת ברכת כהנים בשלושת הרגלים ובימים הנוראים, כדי שהקהל יספיק לומר את התפילה שאומרים להטבת חלום, יחד עם הכהן והקהל יענה אמן.

"הבעיה שיש חזנים שמאריכים עוד ועוד, והם שוכחים, שבזמן הזה הכהנים עומדים כשידיהם פרושות, זה לא קל... במיוחד נכונים הדברים ליום הכיפורים, אנחנו צמים, חלשים, וצריכים להחזיק את הידיים באוויר במשך שתיים ושלוש דקות, יש כהנים שזה מאוד מאוד קשה להם, אז כדאי שהחזנים ישימו לב לעניין הזה. אני לא אומר לקצר מאוד בניגון, כי הציבור רוצה לומר את התפילה, אבל צריכים להיזהר גם שלא להאריך יתר על המידה, כי גם הכהנים צריכים שיתחשבו בהם..."

"אגב, אני מכיר כהנים שמורידים את הנעליים במקום שבו הם יושבים, וצועדים משם יחפים עד הדוכן. פעם חשבתי שאולי יש להם מנהג כזה, לצעוד אל הדוכן בלי נעליים, אבל אחד הסביר לי שהוא עושה את זה מאז שפעם אחת משהו נעל את הנעליים שלו בטעות, כדי למנוע טעויות..."

"יש נושא מעניין", אומר הרב כהן, "בימים הנוראים, יש ביקוש עצום לכהנים, לפחות אצלנו בהר נוף. יש הרבה מניינים, ובחלקם אין כהנים, והם פשוט מחפשים בנרות אחר כהן. לא פעם הציעו לי תשלום, אפילו תשלום משמעותי כדי שאתפלל אצלם. כמובן שאנחנו לא לוקחים כסף עבור ברכת כהנים... אבל אני רואה כמה הם נואשים, אז אני משתדל לעבור לפחות בעוד מניין אחד או שניים שאין שם כהן כדי לברך אותם, ולזכות לעשות מעשה גדול

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

לא ללכת לעזור לו? למה להיות צר עין?..."

הסיפור הזה התפרסם מאד באותם ימים, ואכן זכה לאיזכור ברמז בספרו של החזו"א שקילס ושיבא את ר' שלמה עד מאד.

בתורתנו הקדושה אנו קוראים על האיסור ליקום וליטור בין אחד לרעהו, החינוך מבאר שיסוד האיסור הוא חיסרון באמונה וזה לשונו: "משרשי המצווה שידע האדם וייתן אל ליבו, כי כל אשר יקרהו מטוב ועד רע הוא סיבה שתבוא עליו מאת ה' ברוך הוא, ומיד איש אחיו לא יהיה דבר בלתי רצון ה' ברוך הוא וכו' כי הוא אינו סיבת רעתו כי העוון מסובב", עכ"ל בקיצור.

האיסור ליקום וליטור הוא מבסיס מידת הביטחון של האדם, שחי כל העת עם התחושה החזקה והיחידה שאין איש או יצור נברא שיכול להועיל או להזיק לו מבלעדיו יתברך, והוא תלוי אך ורק ברצונו וברחמיו הרבים.

וכלשונו של החזו"א בסוף פרק ב': "כי על הבוטח שורה רוח קודש, ומתלווה עימו רוח עוז המבשרו כי אמנם יעזרהו ה'".

"תשמע", פתח ר' שלמה, "אני לא יודע מה אתה יודע על דפוס וכמה שנים אתה במקצוע, אבל רק שתדע שב"ה אני הרבה שנים במקצוע, ובבית הדפוס שלי יש את כל הציוד הנצרך, אם חסר לך משהו או שאתה צריך עצה בנושא מסוים, אתה צריך רק לחצות את הכביש ובע"ה תקבל את כל מה שאתה צריך!..."

חצי דקה לקח לבעל בית הדפוס החדש להתאושש, לאחריה הוא שקע בשיחה חברית ונלבבת עם רעהו הטרי, שחלק עימו ברוחב לב את כל סודות המקצוע ואת הידע הרב אותו הוא צבר במשך השנים.

בבני ברק כמו בבני ברק שום דבר לא נשאר בסוד... אחרי הצהריים כבר כל העיר דיברה על הביקור והשיחה של ר' שלמה עם מתחרהו החדש. לבניו של ר' שלמה נשאר רק לברר איתו נקודה אחת, "אבא, עד כדי כך? מילא לא להילחם אבל לעזור לו, מדוע?"

"לא הבנתי מה הבעיה", שח להם ר' שלמה בפשטות. "אם באמת אין נפקא מינה כלפי שמיא אם יש כאן בית דפוס אחד שתיים או עשרים ושמונה, ויש לו יתברך פרנסה בשפע לספק לכולם, אז למה

המשך מעמוד 24 | הרה"ח אהרן כהן

שזוכה ולומד, ובוודאי מי שמוסיף ומשקיע גם בשינון ומבחנים, יודע לפחות את המושג או העניין ויודע לשאול ולדעת למעשה.

"השני, הוא לא פחות חשוב, לא אחת ראיתי למדנים ובני תורה, שלא עוסקים בהלכה פסוקה שהמושגים שלהם בהלכה נובעים בעיקר ממה ש"עושים" כביכול. לצד זה שלא תמיד יודעים מחמת זה בדיוק מה לעשות, הרי זה ממש חבל, שהרי ישנה כבר אפשרות קלה ונוחה ללמוד ולחיות כיהודי החי על פי שולחן ערוך ופוסקים שעל פיהם אנו חיים".

את ההלכות המסתעפות, או לחלופין אפשר להוסיף ציון הנקודות החשובות והמרכזיות המובאות במשנה ברורה".

מה תרצה להעביר לחברים או למכרים שלך?

"יש בזה שני חלקים", כך הוא בנעימות. "הראשון, נדמה, שדווקא מי שעדיין לא הצטרף ללימוד ההלכה בקביעות, הוא זה שלא מספיק קולט עד כמה חשוב ללמוד הלכה כסדר. המציאות היא שבלא לימוד הלכה, לא יודעים אפילו בדברים קריטיים ונחוצים מאוד, שיש בזה בכלל שאלה או בעיה הלכתית מפורשת. או לעתים וזה יכול לקרות לכל אחד מאתנו, שנמצאים במצב שאי אפשר לשאול ופשוט עומדים תקועים בלי לדעת מה לעשות!?! כך שמי

שלחית תגובות לכותב המאמר,
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

המשך מעמוד 25 | הרב ישראל ליוש

ידעתי מה לעשות, חיכיתי מעט וכשראיתי שהגשם לא מפסיק לרדת, התחלתי ללכת לתחנת האוטובוס והגשם יורד עלי בחזקה... התרטבתי כולי... בתחנה לא היה לי מקום תחת הסככה והגשם המשיך להרטיב אותי עד לשד עצמותי, וכשהאוטובוס הגיע הוא היה מלא באנשים רטובים וכך הצטופפתי בין כולם, עד שסוף סוף הגעתי הביתה כשכולי רטוב מכף רגל ועד ראש... אה... איזו השגחה פרטית..."

תמיד אנחנו מונהגים בהשגחה פרטית, פעם ההשגחה מוצלחת עבורנו ופעם היא פחות מוצלחת, אבל ההשגחה היא תמיד פרטית לפרטי פרטים, הכל מאיתו יתברך, והוא מנהיגנו בכל פרט על כל צעד ושעל.

לכן. בבוקר כשיצא מהבית השמיים היו בהירים, לא היה כל רמז לגשם עתידי והוא לא הצטייד במעיל ובמטריה.

והנה, עוד הוא מהרהר כיצד יילך בגשם כזה מן הישיבה אל תחנת האוטובוס, נעצר לידו רכב והנהג הציע לו שיקח אותו לביתו. ר' יונה שמח מאוד על ההצעה ונכנס לרכב.

"זו ממש השגחה פרטית" - מספר הנהג לרבי יונה - "אני בכלל לא הייתי אמור לעבור כאן, טעיתי בדרך ובעודי מחפש מוצא, אני רואה לפתע את ראש הישיבה עומד בפתח הישיבה בלי מעיל ומטריה... ממש השגחה פרטית..."

"בדיוק אתמול גם קרה לי השגחה פרטית מיוחדת..." - משיב לו רבי יונה בהתלהבות - "אספר לך... יצאתי בצהריים מהישיבה אחרי מנחה, והנה אני רואה שיוצא גשם זלעפות, לא היה עימי מטריה ומעיל, כי בבוקר היה בהיר ולא היה נראה שעתיד לרדת גשם. לא

שלחית תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל:
israel.layosh@gmail.com

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ כיצד נעשתה 'נפילת אפים' בעבר? מדוע אין 'נפילת אפים' בלילה?
- ◆ חתן שלא מתפלל עם הציבור - האם פוטר אותם מאמירת 'תחנון'?
- ◆ מדוע אומרים קדיש לאחר פטירת אחד ההורים?

נפילת אפים בעבר ובהווה

- אמירת תחנון מכונה 'נפילת אפים', משום שבעבר נהגו לאומרו תוך 'נפילה' בצורת קידה על הקרקע, עם הפנים כלפיה. כיום אומרים תחנון בהטיית הראש וכיסוי הפנים בלבד.
- כאמור, נפילת אפים בימינו מתבטאת בכיסוי הפנים; ויש לכסות את הפנים דווקא בבגד, ואין די בכיסוץ ביד עצמה, כיון שהיד חלק מהגוף, ואין גוף נחשב ככיסוי לעצמו.
- בין תפילת שמונה עשרה ל'תחנון', אין להפסיק ולעסוק בשיחה שלא מענייני התפילה, משום שבכך גורם שבקשותיו בתחנון לא תתקבלנה כראוי; ועל פי הקבלה אין להפסיק בדיבור כלל. הזמן והמקום ל'נפילת אפים'

הזמן והמקום ל'נפילת אפים'

- אין אומרים 'תחנון' ב'נפילת אפים', דהיינו בכיסוי הפנים והטיית הראש, אלא במקום שיש בו ספר תורה, ורמז לדבר בספר יהושע: "ויפול על פניו ארצה לפני ארון ה'".
- בלילה שולטת מידת הדין בעולם, ו'נפילת אפים' בשעה זו מגבירה את כוחה; ולפיכך אם התאחרו בתפילת מנחה עד לאחר צאת הכוכבים, לא יפלו על פניהם באמירת 'תחנון'.
- בבית האבל שורה מידת הדין, ועל כן אין לומר בו תחנון בנפילת אפים, כיון שנפילת אפים מגבירה את כוח הדין, כאמור. ונהגו שלא לומר בו תחנון אף ללא נפילת אפים.

חתן ו'בעל ברית' הפוטרם מאמירת תחנון

- במקום שמתפללים 'בעלי ברית' - שהם: אבי התינוק הנמול, הסנדק והמוהל - ביום הברית, לפני שהתקיימה הברית, או חתן עד תום שבע יממות משעת כניסתו לחופה - אין אומרים 'תחנון'.
- חתן ובעל ברית שנמצאים במקום התפילה ואינם מתפללים

עם הציבור - יש אומרים שאינם פוטרם מאמירת תחנון; ויש אומרים שחתן פוטר אף כשאינו מתפלל עם הציבור.

- יש אומרים שראוי לחתן שלא להתפלל בציבור במשך כל ימי ה'שבע ברכות', כדי שלא לפטור את הציבור מאמירת 'תחנון'; ויש חולקים.

הימים שאין אומרים בהם 'תחנון' ו'למנצח'

- בימים אלו אין אומרים 'תחנון': ערב יום טוב, ראש חודש, בין יום הכיפורים לסוכות, אסרו חג סוכות, חנוכה, ט"ו בשבט, 'פורים קטן', פורים, חודש ניסן, ל"ג בעומר, מראש חודש סיון עד אסרו חג השבועות (כולל), תשעה באב וט"ו באב. ובכל הימים הללו אין אומרים 'תחנון' גם בתפילת מנחה של היום שלפניהם, למעט ערב ראש השנה וערב יום הכיפורים.
- בימים שלאחר אסרו חג השבועות עד י"ב בסיון - יש שאינם אומרים 'תחנון', משום שבזמן המקדש היה ניתן להשלים בימים אלו את קרבנות החג - עולת ראייה ושלמי חגיגה.

הלכות שונות

- חז"ל תיקנו לתרגם את פסוקי הקדושה ב'ובא לציון' לארמית, שהיתה מובנת לכלל הציבור, כדי שכל ישראל יעסקו מיד יום בתורה לפחות בעיסוק מועט זה של אמירת הפסוקים עם תרגומם.
- מנהג ישראל מימי חכמינו ז"ל שהבן אומר קדיש לאחר פטירת אביו, כדי להגן עליו ממידת הדין; ונהגו לאומרו עד תום אחד עשר חודש מיום קבורת האב או האם.
- ההשתחויה לה' בהצמדת הפנים לקרקע אסורה באופנים שונים, אם מדאורייתא ואם מדרבנן, ואם פורס המשתחויה תחתיו שטיח, בגד וכדומה, וחוצץ בין פניו לרצפה, הריה מותרת.

חֲמֵדַת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ

באחת השבתות עבר סמוך לחנות יהודית הנעולה, ניגש למנעול, נישקו בחיבה, ואמר בהתפעלות: "הא! מנעול זה מכריז כי שבת היום! מנעול זה מכריז כי ד' הוא האלוקים..."

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א על שמירת שבת, קידוש שם שמים ומצוות שמיטה

כידוע, מיום שעלה מרן ה'חזון איש' זצ"ל לארץ ישראל, הוא השקיע כוחות מרובים להעמיד את המצוות התלויות בארץ על תילן, ופעל גדולות ונצורות כדי שישמרו את מצות השמיטה בכל הידוריה ודקדוקיה. בין שלל פעולותיו היה נוסע למקומות מרוחקים בארץ, כדי לחזק את ידי החקלאים גיבורי הכח שומרי שביעית.

בשנת תש"ה הדרים ה'חזון איש' לקיבוץ 'חפץ חיים', שם היו מספר חקלאים שהקפידו על מצות שמיטה. לנסיעה זו הצטרף גם מרן הרב מפוניבז' זצ"ל.

כאשר עמדו גדולי ישראל מול השדות הגדולים המושבתים, רחב ליבם משמחת המצוה, וחיוך רחב הוצק בשפתותיהם. ה'חזון איש' הביט על העץ ואמר בהתרגשות: "הא! א גוטען שבת בוימעאלע!" ["שבת שלום לך עץ!"], ואילו הרב מפוניבז' גחן על הקרקע ונשקה בחום ואהבה: "הא! א גוטען שבת אראד!". ["שבת שלום לך אדמה!"].

במושכל ראשון היה ניתן להסביר, כי עשו כן מחמת חביבות המצוה. אך יתכן לפי הסברו של רבי ברוך בער - שטען כי המנעול עצמו מכריז שבת - כי גדולי ישראל ראו באדמה המושבתת כמי שזועקת קבל עם ועולם אמונה בבורא עולם! האדמה עצמה מכריזה מאליה כי האדמה שייכת לו יתברך!

בשנת השמיטה האדמה מכריזה בקול גדול, כי גם מערכת פרנסתו, הרגילה של האדם הנראית בעיני בשר כי היא תלויה בהשתדלות, אין זה אלא מתנת שמים.

האדמה מכריזה כי השם הוא האלוקים ואנחנו עבדיו!

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

כידוע, בקיץ תרפ"ח נסע בעל ה'ברכת שמואל', מרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, למסע גיוס כספים באמריקה, עבור ישיבת קמניץ בליטא, שנקלעה למצב כלכלי קשה, וניצל את ההזדמנות כדי להפיח בה רוח של אמונה ויהדות, ולחזק את שמירת התורה והמצוות.

היהודים התמודדו באותה תקופה עם נסיון קשה בשמירת השבת. אדם שהצהיר שאינו עובד בשבת - אפסו סיכויי למצוא מקום עבודה.

רבי ברוך בער היה מקהיל קהילות ברבים, ומדבר ומזרז על חשיבות השבת ורוממותה, ועל גודל השכר שמצפה לאלו השומרים אותה כראוי למרות הקשיים והנסיגות.

מסופר, כי באחת השבתות עבר סמוך לחנות יהודית הנעולה על מנעול וברית, ורצה לחזק את בעל החנות, לטעת בו רגשות אושר וזכיה על החלטתו האמיצה. מה עשה? ניגש למנעול, נישקו בחיבה, ואמר בהתפעלות:

"הא! מנעול זה מכריז כי שבת היום! מנעול זה מכריז כי השם הוא האלוקים, ואנחנו עם ישראל עבדיו השומרים את תורתו ומקיימים את מצוותיו!"

[הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל סיפר להגאון הצדיק רבי גדליה אייזמן זצ"ל את הסיפור בנוסח מעט שונה; רבי ברוך בער אמר לבעל החנות שסגר בשבת כך: "כשתסגור את החנות שים אוזנך על המנעול ותשמע איך שהוא אומר ד' הוא האלוקים!"]

עובדה מופלאה זו, מעניקה לנו הסבר מצויין למקרה אחר, שאירע שנים רבות לאחר מכן: